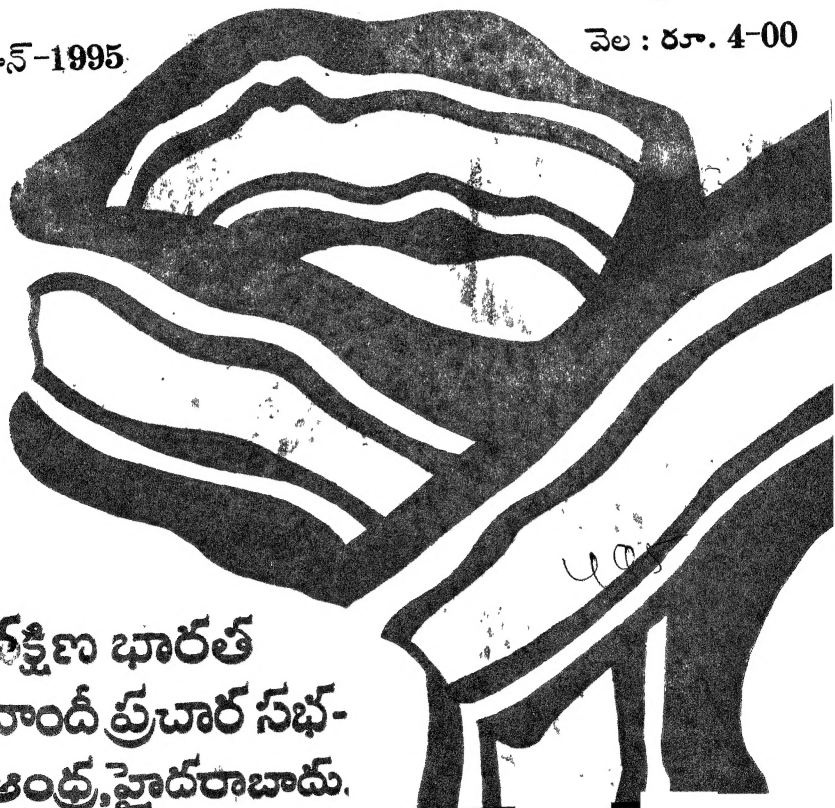

సవంతి

సాహిత్య మాస పత్రిక

జూన్-1995

వెల : రూ. 4-00

దక్షిణ భారత్
హిందీ ప్రచార సభ-
ఆంధ్ర, హైదరాబాద్.

సహాయక ప్రచారకులకు విజ్ఞప్తి

1. 1995 సెప్టెంబరు సెషన్ కు పనిచేయు సహాయక ప్రచారకులు తప్పకుండా ప్రతినెల 10-వ తేదీ లోగా తమ మాసిక కార్య వివరణమును సభ కార్యాలయమునకు పంపవలెను.
2. 1995 ఆగస్టు నెలలో పరిషత్తు ఆయిన వెంటనే 21-8-95 తోగా విద్యార్థుల హాల్ దొడ్డు నెంబర్లు, విద్యార్థుల పేర్లు, ఉపస్థితి అనుపస్థితి (Present Absent) వేరే పేరుపై వ్రాసి, సహాయక ప్రచారక నెంబరు, ప్రమాణిక్ ప్రచారక నెంబరు తప్పకుండా వేసి సభ కార్యాలయమునకు పంపవలెను.
3. విద్యార్థుల రోజువారీ హాజరీ పుస్తకంలో 1-4-95 నుండి 30-9-95 వరకు హాజరీ వేసి సెప్టెంబరు 10-వ తేదీతోగా సభ కార్యాలయమునకు పంప వలెను.
4. సహాయక ప్రచారకులు ప్రార్థనా వ్రతముల పైన, మాసిక కార్య వివరణముల పైన తమ చిరునామా, పిన్ కోడ్, జిల్లా స్పష్టంగా వ్రాస్తూ, సహాయక ప్రచారక మాసిక కార్య వివరణములోని అన్ని కాలములను తప్పనిసరిగా నింపి, సహాయక ప్రచారక నెంబరు, ప్రమాణిక్ ప్రచారక నెంబరు వేసి, స్పష్టంగా సంతకము చేయవలెను.
5. 1996 మార్చి సెషన్ కు ప్రార్థనాపత్రమును సెప్టెంబరు నెలఖరులోగా పంపవచ్చును.

సూచన:- సహాయక ప్రచారకులు అన్ని వివరములు కొందీలోనే వ్రాయవలెను. తెలుగు, ఇంగ్లీషు భాషలలో వ్రాసినచో పరిశీలించబడవు.

కార్యదర్శి

495

స వం తి

సాహిత్య మాసపత్రిక

జూన్-1995

సంపాదకులు

శ్రీ వేమూరి అంజనేయ శర్మ

శ్రీ ఈమని దయానంద

శ్రీ అన్నదాసం శంకరశాస్త్రి

దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచార సభ-ఆంధ్ర,
భైరతాబాద్, హైదరాబాద్-500 004

సంవత్సర చందా

40-00

విడినది

4-00

Recommended for use in all the Public libraries and School Libraries by the Director of public Libraries, Andhra State, Madras, Vide proceedings sl No. 30/55 dated 6th January-1955.

ఈ సంచికలో

1. సంపాదకీయం	—	మార్కయాదయ్య
2. రాజ్యాశ్రీ చిత్రించిన నృషేస్వరాయం	—	డా॥ఎం. గోవిందస్వామినాయుడు
3. పండుగలలో ప్రజాజీవనం	—	మిక్కిలిసేని సుబ్బారావు
4. స్వర్గీయ మోక్షానికి సత్కవితాసంకలనం	—	హరిబాం
5. మైదానం	—	డి॥టి॥ కొండయ్య
6. రామాయణం	—	శంకరగంటి రంగాచార్యులు
7. ఆదివారం	—	కనకలక్ష్మి రామచంద్రాచార్యులు
8. స్వర్ణవీణ	—	అడిగోపురం వెంకటగర్లు
9. ఎర్రతివాసి	—	గుండి రామకృష్ణ
10. సరసిమా శంకరాచార్య-సామాజిక విమర్శ	—	మండలి వెంకటకృష్ణారావు
11. గాంధేయమార్గంలో నేడు రాజకీయ వ్యవస్థ	—	శ్రీమతి పారసాదినర్మల
సామ్యమా?		
12. ఏదీనికంటే?		
13. పుస్తకసమీక్ష		
14. వార్తావాహిని		

సంపాదకీయం

వినోబాజీ జయంతి ఉత్సవాలు

వినోబాజీ, గాంధీజీ ఇద్దరూ ఈ శతాబ్దంలో జన్మించిన మహా విభూతులు. భారత జాతిని ఆధ్యాత్మికంగా ఉత్తంగ శిఖరాలకు చేర్చిన మహావ్యక్తులు. ఇది గాంధీజీ నూట ఇరవైఐదో జయంతి సంవత్సరం. ఇది వినోబాజీ శత జయంతి ఉత్సవ సంవత్సరం గూడాకావడం భారత జాతికి, భారతీయులమైన మనకందరికి ఎంతో సంతోషకరమైన విషయం. జాతిపిత గాంధీజీ రాజకీయ రంగంలో నైతిక విలువలను స్థాపించి అహింసాయుతమైన కొత్తమార్గంలో నిస్సహాయంగాపడివున్న మన జాతిని ప్యాకం|త్య సమరాంగణంలో ముందుకు నడిపించివున్నారు. ఆయనకు సమకాలికుడై వారసుడుగా ఆధ్యాత్మిక విలువలను పుణికి పుచ్చుకొని, భూదాన యజ్ఞంవంటి మహాత్మరమైన సాధనాలతో జాతి పురోగమనానికి తోడ్పడిన మహామనీషి వినోబాజీ. ఆయనకు గల పాండిత్యం అపారమైనది. కార్యశక్తి ఆమోఘమైనది. గాంధీజీకి సంపూర్ణంగా అంకితమైన జీవితం ఆయనది గాంధీ తత్వానికి బాష్కరారుడు వినోబాజీ. వివిధ భాషలను అత్యసించి, వేదము, గీత, కుశాన్, బైబిల్, ధర్మపథం వంటి మత గ్రంథాల సారాన్ని మదించి తనదైన కైలిలో జనసామాన్యానికి అంద జేసిన తత్వవేత్త వినోబాజీ. గీత నాకు తల్లిఅనీ, నా తల్లి మరణిస్తూ గీతామతర్లి వాడిలో నన్ను చేర్చి పోయిందనీ, ఆ తల్లివొడిలో మాతృప్రేమను నేను అనుభవించాననీ ఆయన తన రచనల్లో తెలియజేశారు. వేదాన్ని అధ్యయనంచేసి, ఉపనిషత్తుల సారాన్ని ప్రపంచాల ద్వారా, రచనల ద్వారా వారు ప్రజలకు అందించారు. మహర్షి, రాజర్షి, దేవర్షివంటి శబ్దాలకు గల అంతరార్థాన్ని వివరించారు. ఆధునిక యుగంలో మహర్షి అరవించులనీ, రాజర్షి గాంధీజీ అనీ నిర్వచించారు వైదిక శబ్దాలకు గల అర్థాన్ని విస్తరింపజేసి, ఆధునిక వాతావరణానికి అనుగుణ్యమైన అర్థాలను కల్పించి శబ్ద ప్రపంచంలో అహింసాయుత విప్లవాన్ని తెచ్చినవారు వినోబాజీ. వారి శత జయంతి ఉత్సవాల సందర్భంలో వారి రచనలన్నింటినీ ఇరవై సంపుటలలో అందంగా

ప్రచురించడానికి పవార్ ఆశ్రమంలో పని ప్రారంభమైనది. ఇప్పటికీ నాలుగు సంపుటలు బహు సుందరంగా ప్రచురింపబడినవి. మొదటి రెండు సంపుటలూ వేదానికి సంబంధించినవి వేదచింతన, వేదసుత ఆ సంపుటల పేర్లు. మూడు నాలుగు సంపుటలు భగవద్గీతను సంబంధించినవి. గీతకు చాలా మంది భాష్యాలు వ్రాశారు. ముగ్గురు ఆచార్య పురుషులూ శంకర, రామానుజ, శుద్ధాచార్యులు తమ తమ సిద్ధాంతాలకు అనుగుణంగా భాష్యరచన చేసి వున్నారు. తెలక్ మహాశయుడు కర్మ యోగానికి ప్రాధాన్యమిస్తూ ఉద్గ్రంథాన్ని రచించాడు. గాంధీగారు అనాసక్తి యోగ మన్నారు. వినోబాజీ పామ్యయోగ మన్నారు. గాంధీజీ వినోబాజీల భాష్యాలలో విద్వాంసునికంటే సాధకుడు ఎక్కువగా కనిపిస్తాడు. అది చాలా విశేషత. గాంధీజీ వినోబాజీలు సాధన ద్వారా గీతను అర్థం జేసుకొని మనకు బోధపరచిన వారు మొత్తం ఇరవై సంపుటలతో వినోబాజీ రచనలన్నీ ప్రచురణ కాగలవు. దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచార సభ వినోబాజీ జయంతి సందర్భంగా ఒక పెద్ద కార్యక్రమాన్ని చేపట్టవలెనని నిశ్చయించింది. వినోబాజీ రచనలు గల ఇరవై సంపుటలనూ దక్షిణ దేశభాషలలోనికి తెలుగు, తమిళం, కన్నడం, మళయాళ భాషలలోనికి అనువదీంప జేసి అందంగా ప్రచురించవలెనని సంకల్పించింది. గీతా ప్రవచనం తెలుగులో ఇదివరకే దాదాపు రిగి వేల ప్రతులు అమ్మడయినవి. అయితే వినోబాజీ రచనలన్నీ తెలుగులోనికి రాలేదు. సభ సంకల్పించిన కార్యక్రమం విజయవంతం కావలెనని ప్రసంగి ఆశిస్తున్నది. ఆ మహా మహని రచనలన్నీ తెలుగులో ప్రచురణ కావలెనని కాంక్షిస్తున్నది.

సహస్రవధి

రావిశా చిత్రించిన సృష్టి స్వభావం

మార్కు యాదయ్య

'మానవాకారంలో' ఆడుగున జంతువులు దాగిని ఒంటాయని' రాచకొండ విక్రవాత శాస్త్రి 'ది స్పెక్టింగ్ బైగర్' అను పుస్తకం కథలో అన్నాడు. ఆ పశువజ్ఞుడు మానవీకరించబడి, పాత్రలుగా చేయబడి సంప్రదాయ కథా నిర్మాణ పద్ధతిని తన రచనలకు వినియోగించుకుంటున్నాడని ఆకర్షణగా ముందుకొచ్చి విశిష్ట రచయిత రావిశాస్త్రి.

రాచకొండ తన కథల్లో చీమలను, పాములను, గోవులను, గొర్రెలను, పులులను, మేకలను, కప్పలను, తూనీగలను, కొంగలను, కోడిపెట్టలను, నక్కలను పాత్రలుగా చేసి మానవ సమాజంలోని అల్పప్రాణుల దగ్గర నుంచి రకరకాల స్వభావాల్లో ప్రవర్తించే మానవులను, మానవ జీవితాంశాలను సూరింప చేయగలిగాడు. అటువంటి చాటిలో రావిశాస్త్రి 'సృష్టిలో' అనే కథ ముందుగా మనం దరిసి ఆకర్షిస్తుంది. 'సృష్టి బోగట్టా శాస్త్రజ్ఞులు చెప్పారు, కథలు కథలుగా చెప్పాలంటే' అంటూనే రావిశాస్త్రి ఆ సృష్టి స్వభావాన్ని అంతాగా అంచనా వేసి చూపించాడు.

'సృష్టిలో' అనే కథలో చిల్లర దొంగగా జీవిస్తున్న వీరన్న చక్క ఊరి వీరనాయుడి ఇంటినుండి మూడు కోడి పెట్టలను ఎత్తుకొస్తాడు. ఆరోజే వాటిని వట్నంలో అమ్ముకొందామని అనుకొంటుండగా పోలీసులకు ఏదో 'ఇన్ఫర్మేషన్' కావల్సి వచ్చి వీరన్నను స్టేషన్ కు తీసుకువెళ్ళి మూడు రోజుల తర్వాత విడిది పెడతాడు. ఇంటికి వచ్చిన వీరన్నకు ఒక్క కోడి పెట్టే కనిపిస్తుంది. మిగతా రెండింటిని నక్క ఎత్తుకు పోయిన విషయం అతని భార్య చెప్పినా నమ్మక ఆమె మీది అనుమానంతో ఆమెనుబాగా కొడతాడు. కానీ పిల్లలిద్దరు కోడి పెట్టలను గత రాత్రి నక్క ఎత్తుకుపోయిన విషయం నిజమేనంటారు ఆ రాత్రి వీరన్న కావరాకానీ మిగిలిన కోడిపెట్ట కోసం వచ్చిన నక్కను బాగా క్రూర కోట్టి చంపుతాడు అక్కడ అడవిలో ఉన్న నక్క పిల్లలు తమ తల్లికోసం బోరియ నుండి బయటకు రాగా వాటిని కొంచెంబిలవ మింగేస్తుంది. తెల్లారిం తర్వాత పోలీసు బాసుతో వచ్చిన, వీరనాయుడు తప్పిపోయిన తన కోడిని గురువడతాడు. వీరన్న

సహృదయ విద్యాయం, మామన్నూరు మానసపరి

జూన్ '95 ; 13వంక ; 3

తాను తెచ్చినవాటితో రెండు కోళ్ళను నక్క ఎత్తుకు పోయిన సంగతి నవ్వతూ చెప్పి పోలీసుం వెంట స్టేషన్ కు వెళ్ళాడు. తన యజమాని వద్దకు చేరిన కోడిపెట్ట లోకంలోని పాపం గురించి ఫిక్కరించు కోవటంతో 'కథ' ముగుస్తుంది. అటు రవ్వక చెప్పిన కథను రావితాత్రీ బ్రాకెట్ల మధ్య సూదిం చాడు. అందులో వీరనాయుడి కోడిపెట్టలను వీరన్న ఎత్తుకుపోయాడని, నూకల నాయుడి పదిసెంట్ల భూమిని వీరనాయుడు కాజేసాడని, అందుగురించి నూకల నాయుడు దావా వేయగా పీడరు గుమాస్తా ఆతని దబ్బంతా ఎగిరివేసి, ఇలా వార్ని మరొకరు మరొకరిని ఇంకొకరు, ఇంకొకరిని వేరొకరు పరంపరంగా దోచుకుంటేనే ప్రపంచ రీతిని రచయిత వివరించాడు.

1

ఈ కథ కోడిపెట్ట నిద్రాక గూడుకింద భయం భయంగా కునుకు రీయటంతో మొదలవు తుంది. కోడిపెట్టల ఇష్టానుష్టాం ప్రకారం లోకం నడవడు' అని రచయిత రీత్యానిస్తూ బాధం 'భయాం వాళ్ళకి సరిగా నిద్రలుండవు' అంటాడు. ద్రవర వుంటే కోడిపెట్టకూడా ప్రకాశ తీవితం గడవగందని రావితాత్రీ చమత్కరించినట్లుగా ఇక్కడ బాచించవచ్చు. తనతోపాటు వచ్చిన రెండు కోడిపెట్టలు కూడా నక్కచాక పడటంవల్ల మిగిలిన ఆ కోడిపెట్ట కూడా ఈ తీవితం నిండా ఉన్న హింసా ప్రవృత్తిని సమీక్షించుకుంటుంది. 'తను ఎందుకు వుట్టాడో ఏ పెంట పురుగుల్ని తక్షింది ఈ విధంగా ఎదిగి, దొరికిన టీటకాల్ని హింసించి చూపి, పెరిగి పరుం హింసకు భయపడి ఒదిగి ఎందుకు తను జీవిస్తోంది? తను

చేసే నిత్యహింసని తనెప్పుడయినా, ఎన్నిటికయినా త్యజించ గందా? హింసకు బలి కాబోతామేమోననే అనుక్షణ భయంనుంచి తనకి ఎన్నటికయినా, ఎప్పుటికయినా విముక్తి అంటూ ఉంటుందా?' అని కోడి ప్రశ్నించుకోవటంతో, తనహింసాత్మక స్వభావాన్ని అతిక్రమించాంన్న అవగాహనకల్గి ఉన్నదన్న భావాన్ని రచయిత సమర్థవంతంగా కల్పించాడు.

కోడిపెట్ట పెంటపురుగులను, టీటకాలనుతినటం ఆకోళ్ళను నక్కలు తినటం, ప్రకృతినహింసాదర్శకమే అయిన ఆరర్థంలో ఉన్న హింసను కోడి వ్యతిరేకించింది. ఇక్కడ రచయిత అందుకే కోడిని వర్ణిస్తూ 'వేదం వినలేదు, కురాన్ చదువలేదు, బైబిల్ చూడలేదు. అది ఎమ్మే చదవలేదు, అయినా అప్పుడది గుడిలో నిరాకాశదయిన చేవుని ముందు రెక్కలొచ్చిన కొళ్ళున్ మార్పులాగా ధిక్కరించి కూర్చున్నట్లు కూర్చుంది' అని తెలిపాడు. ఏ మత ప్రవక్తలు, భిషపూలు, పితాధిపతులు దర్శించ లేవంత ఈ కోడి పెట్ట తన జీవిత కోణం నుంచి ఆలోచిస్తూ హింసా ప్రవృత్తిని వ్యతిరేకించటాన్ని చూసం ఇక్కడ గమనించవచ్చు.

అక్కడ అదవిలో నక్క ఆహారం కోసం బయటదేరుతున్నప్పుడు దాని మూడు పిల్లలు తల్లి వైపు బితుకు, బితుకు నుని చూస్తాయి. అప్పుడా నక్క 'అయ్యా పిచ్చి పిల్లల్లా! వెంగ పెట్ట కోకండ్రా! అలా వెళ్ళి ఇప్పుడే వస్తాను... మీకే తెలిదు. కష్టపడక పోతే కూడు దొరక దమ్మా! నేను కష్టపడితే నాకు బతుకు! మీకు బతుకు, మీరు పెద్ద వాళ్ళయి మీ కోళ్ళకి పరుగు లొచ్చి, వాళ్ళకి పడునాస్తే మీరు లోకం మీదపడి బతకొచ్చు. కాని అందాకా నా కోసం మీ కోసం

కూడాను నేను తిరక్క తప్పదు. అలానెళ్ళి రానీ యందమ్మా' అని అంటుంది. నక్కలైనా మరే ప్రాణిలైనా కష్టపడక పోతే ఈ ప్రకృతిలో కూడా దొరకడ అయితే ఆ కష్టపడే మార్గాన్ని ఎందు కోవటంలోనే వారి వారి ప్రవృత్తులు దాగి వున్నాయి. కొందరు శ్రమ పడుతూ జీవిస్తూవుంటే, మరికొందరు ఆశ్రమను దోచుకుంటూ వజ్రం గడపుతున్నారు. ఇక్కడ తెలివీ, కపాయి తనం, టక్కరి తనం, మూం స్వభావంగా కలిగిన నక్క. వీరన్న ఎత్తుకొచ్చిన కోడి పెట్టంను మాయం చేయటానికి పూనుకొన్నది ఆ పని రెండు రోజులు సజావుగా సాగినా మూడవ రోజు వీరన్న చేతిలో మరణం తప్పలేదు అంటే ఏనాడైనా మోసానికి, హింసకు అభరి మదియలు రాకతప్పదని పాఠకులకు రచయిత అవగాహన కల్గిందా.

నక్క జీవరాన్ని స్పృతిగా వర్ణిస్తూ 'ఎందలో నల్లగొండ నీడ, వెన్నెల్లోపైరు పచ్చగాలి, పొలాల్లో చెరుకుతోట తీపి; అంతకు ముందు తల్లి పాల తీపి, మొదటి సారిగా యిది చూసిన మొదటి కోడి ఉప్పటి నెత్తురు. తియ్యటి మాంసం, మేకల్ని వేటాడిన రోజులు, మొదటి సారి మనిషి రాక్షసుడ్ని చూడగానే తనకు కలిగిన జుగుప్స, తమ జారి చారే అయినప్పటికీ మనుష్యం కమ్ముడు పోయిన కుక్కంతో పోట్లాటలు, ఆకలి కోసం తను చేసిన హింసాకృత్యాలు,, అనునిత్యం భయం, ఎల్లప్పుడు రక్తపాతాలు, అయ్యో! ఏమిటి! ఎందుకీది! ఎక్కడకీసి!' అన్న నక్క ఆలోచనలను చూపటం. వల్ల అది తనలోని హింసాత్మక లక్షణాన్ని అసహ్యించు కోవటం వల్ల నేనని పాఠకులకు అవగతమవుతుంది.

ఇక్కడ హింసకు గురికాబోతున్నాననే

భయంతో కోడిపెట్ట చేసిన ఆలోచనలు, హింసకు గురియై మరణం పాలైన నక్కలోని అభరి స్పృతులు! రెండూ కూడా హింసా వ్యతిరేక భావాన్ని కల్గి వున్నాయి. తమ జీవితం నిండా పడుతుకొని వున్నది హింసా ప్రవృత్తియే అయినా హింసకు బలయ్యే అభరి క్షణాలలోనైనా అవి హింసను వ్యతిరేకించక, అసహ్యించుకోక తప్పలేదు. హింసకు లోనయినప్పుడు హింస చేస్తూ జీవించే జీవితంతోని నైవ్యాన్ని జంతువులైనా గుర్తించ గలిగాయి. మెదడుండి ఆలోచించగల మనుషులు గుర్తించగలుగుతున్నారా? అనే ప్రశ్నను రావిశాస్త్రి కోడిపెట్ట, నక్కపాత్రం ద్వారా మనకు వేకాడు హింసా ప్రవృత్తుండి బయటపడి పడుతు హింసించే ప్రవృత్తిని దిక్కరించాలన్న చైతన్యం ఈ రెండు పాత్రం ద్వారా రచయిత పాఠకులకు కలిగించడంలో కృతకృత్యుడై నాడు,

సామాజిక పాత్రంలో భాగంగా వీరన్నను కథలో ప్రవేశపెట్టినాడు, 'వీరన్న చేతిలో ఉన్న బాణాకర్ర వీరన్నది కాదు. వె కడి దగ్గర్నుంచి అది అతను ఎరుపు తెచ్చాడు. కమ్మంపాకలో పడుకున్న ఆడమనిషి ఏదాడి క్రితం అతనిది కాదు. అరజ్జి అతను లేపుకొచ్చి ఏదాడే అయ్యింది. పాకలో పడుకున్న కద్దరి పిల్లల్లోను ఓ అడపిల్ల అతని కూతురు కాదు. అమెని ఆ లేచి వచ్చిన తల్లి తీసుకొచ్చింది, మగకుర్రవోడు మాత్రం వీరన్న కొడుకే. కాని అపిల్లడు తల్లిని వీరన్న ఏదాడిక్రితం తన్ని తగిలేవాడు' అని పరిచయంచేస్తూ రచయిత ఇక్కడిం అస్త్రంను శ్రులను ఎత్తుకు రావటం రాను వీడనకు గురవుతూ కూడా తన కంటే లోతువైన భార్యను తన్ని తగలెమ్మటం అనే అంశాలు

వీరన్న జీవితంలో వున్నాయి. దోపిడీ, పీడనలు గురయ్యే అట్టడుగు వర్గాల వాళ్ళు కూడా పీడితలైన వారైనా అదేమీ స్థాయిలో తీరున్నట్టిదిని రాజ్యాత్రి ఇక్కడ సూచించాడు. కోళ్ళను నక్కల ఎత్తుకు పోయిందని భార్య చెప్తే నమ్మక ఆమెను దావగొట్టాడు. వీరన్న దృష్టిలో పురుషుడు పీడితుడి స్థానంలో తీరి పీడిత స్థానంలో ఉండటాన్ని కూడా రచయిత ఈ విధంగా సూచించగలిగాడు.

చిల్లర దొంగగా వున్న వీరన్న పోలీసుల ఇన్సార్మర్ గా వ్యవహరించటం, రోజూ తరబడి వాటి తిరగటం, పోలీసు ఇవాన్లకు నవ్వుతూ జూబులు చెప్పటం, మొదలైన అంశాలు, బ్రతుకు తెరువుకై వెదకులాగే వాళ్ళను దొంగలుగా తిరుగుబోతులుగా సమాజం మార్చే ప్రయత్నం ప్రబుద్ధ, పోలీసు వ్యవస్థం పాత కూడా వుందని రాజ్యాత్రి బానించినట్లుగా తెలుస్తుంది.

కోడిని ఎత్తుకు పోవటానికి వచ్చిన నక్కలయినా, ద్రోహులు, తొందరా, ఒక్కరితనమూ అన్ని హాసిన వీరన్నకు తన జీవితం జ్ఞప్తికి వచ్చిందని రచయిత చెప్పటం వల్ల, అదవిలోని నక్క జీవితం కంటే దిన్నంగా జనాభ్యంతరం వీరన్న జీవితం లేదని పాతకులు గ్రహించటానికే.

నక్క స్వభావాన్ని పునికి పుచ్చుకొన్న వీరన్నకు నక్క కోడిపెట్టను కరువుకు పోవటం చూడాలని తలంపు కలిగింది. తగవచ్చునట్టి సజావుగా సాగటానికి ప్రధాన కారణమైన హింసాకాండను కళ్ళారా చూడడానికి వీరన్న కళ్ళు తహతహ లాడాయంటూ రచయిత. అంటే అదేకీటిగా హింసాకాండను జరిపించటానికి తొందరపడటంలో మానవుని అణచివేసిన జీర్ణింతుకొని వున్న రాక్షసాన్ని బహిర్గతం చేసినట్లయింది.

వీరన్న వీరనాయుడి కోడి పెట్టలను ఎత్తుకు రావటం, తాను శ్రమ వడటంగా బానించాడేగాని, ఇతరుల ఆస్తిని తాను ఎత్తుకొని రావటం తప్పుగా బానించలేక పోయాడు. ఈ విషయం వీరన్న పరాయిశ్రీని లేపుకొచ్చిన సంఘటనతో కూడా స్పష్టమైంది. అదే సమయంలో నక్క చేయటానికి వస్తే సహించలేక పోయాడు. తన సొంతూ, తన కన్యం, తన కోపం, తన పగ అన్నీ ఆ నక్కను చూడగానే గుర్తుకు వచ్చి దాన్ని బాగా క్రూరత కోట్టి చంపాడు.

3

అటవిక న్యాయమే అయినా దిన్న జంతువులను పెద్ద జంతువులు తినటం, హింసించటం ప్రకృతిలో సహజం. ఈ శ్రమాన్ని రాజ్యాత్రి చెదర పురుగులను, కీటకాలను కోళ్ళు తినటం ద్వారా, ఆ కోళ్ళను నక్కలు ఎత్తుకు పోవటం ద్వారా, ఆ నక్కలను కొండ చిలువ మింగి వేయటం ద్వారా చూపిస్తూ, సామాజిక వ్యవస్థలో కూడా బహిష్కారం జరిగిందని మోసం చేయటం హింసించటం అనే ప్రవృత్తుల ద్వారా అటవిక న్యాయం కొనసాగటాన్ని చూపించాడు. వీరనాయుడి కోళ్ళను వీరన్న ఎత్తుకు రావటం, ఆ వీరనాయుడు నూకరాణా భూమిని కొనేయటం, మొదలైన సంఘటనల పరంపరలో అటవిక న్యాయం వివిధ రూపాల్లో కొనసాగుతుందని బానించవచ్చు. అందుకే రచయిత పత పక్ష్యాదుల పాతలలో పాటు మానవ పాతలను కూడా చేర్చి కథను నడిపాడు.

కోడి పెట్టలను నక్క ఎత్తుకుపోవటం, నక్క పిల్లలను కొండ చిలువ తినటం, మింగి తిన నక్క

లను వీరన్న చంపటం ద్వారా పశుపక్ష్యాదుల
పాత్ర ముగిసినా, అజే రక్షణంను పుణికి పుచ్చు
కొని వీరన్న ముందుకు సాగటం ద్వారా సక్క-
మానవీకరించబడి మనిషిగా రూపాంతరం చెందిన
క్రమాన్ని చూపించినట్లయింది. రచయిత
క్రాంతిలో చెప్పిన కథనం ద్వారా దాన్ని
నిర్ధారించినట్లుగా భావించవచ్చు. అంతేకాకుండా
రచయిత కథా నేపథ్యంగా సాగిన చాలావరణ
చిత్రణలో కూడా ఈ విషయాన్ని రుజువు
పరిచాడు.

‘అర్ధరాత్రి వైదీహ్యమానంగా వెలుగుతున్న
చంద్రుణ్ణి ‘గురువుగారికే ఎసర పెట్టిన వక్కా-
దొంగ’ అనీ, ఆయనే గాని భూమిడికి దిగితే ఏ
బోర సామ్రాజ్యానికి చక్రవర్తి, ఏ దొంగం
దేశానికో ‘పెసిడెంట్’ అయి తీరగలదని తీర్మానించ
టం, చంద్రుణ్ణి అందంగా లేకపోయినా వీరన్న
కూడా ఆకనిలాగే మేలుకొనే ఉన్నాడని’ రచయిత
చెప్పడం ఇందుకొరకే. ఇక్కడ రచయిత
చంద్రుణ్ణి దొంగల రాజ్యానికి అధినేతగా వర్ణించ
టం వల్ల చంద్రుని వెన్నెలంతా విస్తరించినట్లుగా
ప్రపంచమంతా ఆ దొంగ స్వభావాన్నే కల్గి
వుంటుందని భావించినట్లయింది.

ఇలా బలహీనుల్ని బలవంతులు దోచుకు
తీసటం సామాజిక దృక్పథంగా అభివృద్ధి చెంది
ఉనికిలో వున్న సామాజిక వ్యవస్థను ‘చీ’కొడుతూ
‘చీ ఈదేవుడి లోకం గురించి ఆలోచిస్తేనే పాపం’
అని అనుకొన్న కోడిపెట్ట మాటలద్వారా రచయిత
తన నిరసనను వ్యక్తం చేశాడు. ఈ ప్రపంచాన్ని
దేవుడే సృష్టించాడన్న విశ్వాసాన్ని పరిగణనలోకి
తీసుకొంటే ఈ లోకాన్నిట్లా దోపిడీ పీడనం
మయంగా చేసినందుకు ఆ దేవుడిని కూడా
వ్యతిరేకించాల్సిందేనన్న భావం రావిశాస్త్రి మాటల్లో
దృశ్యమైంది. సృష్టిలో సర్వే సర్వ, రా వ్యాపించి
వున్న దోపిడీ, పీడనం లక్షణాన్ని ఒకకోడి, ఒక
సక్క, ఒకకొండ చిలువ, ఒక వీరయ్య, ఒక
వీరబాయుడి పాత్రల చుట్టూ కద సదపటం ద్వారా
సమర్థవంతంగా నిరూపించాడు రావిశాస్త్రి. కొడ
వది గంటి కుయిలరావుగారు అభిప్రాయవద్దట్లుగా
యదార్థ జీవిత చిత్రణ కన్నా కూడా సంకేతాలు
జీవితాన్ని మరింత మంచి ఉన్న జీవిత సత్యాన్ని
మరింత స్పష్టంగా వ్యక్తం చేస్తాయి.

పండుగలలో | పజ్జాబీవనం

డా॥ ఎం. గోవిందస్వామి నాయుడు

జాతి జాతీయతకు ప్రతీకలు పండుగలు, మానవుని మనోవికాసానికి పాఠ్యమార్గిక చింతనకూ పండుగలు దోహదం చేస్తాయి. అందుకే పండుగ-పబ్బం లేని దేశంకానీ రాష్ట్రంకానీ జాతికానీ మతంకానీ లేదంటే అతిశయోక్తి, లేదు అనేక మతాలకు నిలయమయిన మన పవిత్ర భారతదేశంలో పెక్కు పండుగలు ఆచరించబడుతున్నాయి. ఆచరించే విధానాన్ని బట్టి ఈ పండుగలను గృహసంబంధమయిన పండుగలు, ఆలయ సంబంధమయిన పండుగలు, గృహ ఆలయాలకు సంబంధించిన పండుగలు అని వర్గీకరించి పరిశీలించవచ్చు ఉగాది, దీపావళి, మకర సంక్రాంతి వంటివి గృహసంబంధమయిన పండుగలు, శ్రీరామనవమి, కృష్ణాష్టమి, వైకుంఠవికాదళి, మహావిరాడి లాంటివి ఆలయ సంబంధమయిన పండుగలు, వినాయక చవితి, దసరావంటి పండుగలు గృహంలోనూ ఆలయాలలోనూ జరుపబడుతాయి. గృహసంబంధమయిన పండుగలలో శ్రీలవ్రతాలు, నోములు కూడా సముచిత స్థానాన్ని సంపాదించు కొన్నాయి. కేదార గౌరీవ్రతం, పరలక్ష్మీవ్రతం వంటి వ్రతాలు ప్రముఖంగా చెప్పుకోదగ్గవి. ఈపండుగలతో బాటు పక్కతి పూం రూపంలో మరికొన్ని పండుగ లేర్పడినాయి. తులసిపూజ, నాగపంచమి, రథసప్తమి, వంటివి ఈ కోవకు చెందుతాయి. ఈ పండుగలన్నీ మన

తెలుగు వారి జీవన ప్రపంచంలో అంతర్భాగమైనాయి వారి సామాజిక సాంస్కృతిక జీవన వికాసానికి దర్శకాంశమయ్యాయి.

తెలుగు వారి ముఖ్యమైన పండుగంలో మొదటిది ఉగాది. దీనితో మన నూతన సంవత్సరం ప్రారంభమవుతుంది. ఇది చైత్ర శుద్ధ పాడ్యమి నాడు వస్తుంది. పండుగ అంటే తెలుగు వారికి పారిశుద్ధ్యం ప్రధానం ఉగాదిరోజు అందరూ బ్రహ్మచరి అలికి ముగ్గులు పెట్టి అంకిరింప జేస్తారు. వాకిళ్ళకు మామిటాకుం తోరణాలు, పూతితోరణాలు కట్టారు. ప్రాతః కాలాన్నే లేచి మంగళార్థంగిగన స్నానం చేసుకొంటారు. సంవత్సరమైన వారు కొత్తబట్టలు ధరిస్తారు. నూతన వంధాంగాన్ని, ఆనందత్సరాధి దేవతను పోషకోపదాంతో పూజిస్తారు. కొన్ని చోట్ల పౌరాణికపు దేవతా పూజనే గాక గ్రామదేవతలకు కొబ్బరికాయ నివేదన జరుగుతుంది. వయరకాయిన పిండి వంటలతోబాటు ఉగాది పచ్చడిని తయారుచేస్తారు. పచ్చడిసోపితమయిన ఈ ఉగాది పచ్చడిని సుఖదుఃఖ సమీకృతమయిన మానవుని సంవత్సర జీవితానికి ప్రతీకగా భావిస్తారు. భోజనాంతరం స్వగృహంలోనో గ్రామ దావడిలోనో జనమంతా చేరి వంధాంగ శ్రవణం చేస్తారు. ఆ సంవత్సరం

తెలుగు లెవ్వరక ఎస్సీయూ పిజిసెంటర్ కర్నూలు.

తమకు జరుగబోయే కదామిది భలాన్ని ఆదాయ వ్యయాన్ని పంచాంగం ద్వారా తెలుసుకొని తదనుగుణంగా ప్రవర్తించడానికి అనాడే సంతకల్పించుకొంటారు. రైతుల సూక్ష్మదర్శనపు జీవనాగలిని పూజించి ఎద్దంను అలంకరించి వారి వారి పౌరాణ్య ఆయన లేక తొప్పిడి బాట్ల దున్నుతారు. ఉగాదినాడు కొత్తపండ్ల పెట్టి మంచిసీట్ల లేవనకుండా అడిగిన వారికి ఇచ్చే ఆదారం కొన్ని గ్రామాంలో ఉంది. ఉగాది యుగ, దిన, మాస, వర్షారంభకాలం అని పెద్దల విశ్వాసం.

ఉగాది తరువాత ముఖ్యమయిన పండుగ దీపావళి. ఇది ఆశ్వయుజ బహుళ చతుర్దశినాడు వస్తుంది. ఇది రెండు రోజుల పండుగ మొదటిరోజు నరకచతుర్దశి లోక కంటకుదయన నరకుడు శ్రీకృష్ణునిచే సంహరింపబడింది. ఈనాడే నని ప్రజల విశ్వాసం ఈరోజు కూడా ఇంద్రుని శుభ్రపరిచి చక్కగా అలంకరింపజేస్తారు. వేసవ జామున్నే ఆట్యంగన స్నానంచేసి నూతన వస్త్రాలు ధరిస్తారు. ప్రదోషకాలంలో ప్రాకార, ఉద్యాన వీధుల్లో గుడిగోవురాట్ల దీపాలు వెలిగిస్తారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో సువ్వల కట్టెలను మోపుగా కట్టి వెలిగించి అకాలే కొరువులను వాళ్లద్రోగుండ్రంగా తిప్పతారు. దీనివల్ల పితృదేవతలకు మార్గం చూపినట్లవుతుందనే నమ్మకం ఉంది పిల్లలు, పెద్దలు ఉల్లాసంతో బాణసంధా కాలుస్తారు.

రెండోరోజు దీపావళి ఆచూకాన్ని. ఈ రోజు గృహ దేవతార్చనతో బాటు అరటిస్తంభాల అలంకరణలూ బంటిపూల దండలూ, మామిడి తోరణాలూ తప్పనిసరి. గౌరీ పూజచేస్తారు. దీన్నే కేదారేశ్వర వ్రతమంటారు. రైతు కుటుంబం వారు కూడా

దారంగా వచ్చే కేదార గౌరీ నోమును నోముచూకొత్త కోడలిచేత తొలిసారి విధి విధానంతో నోముస్తారు. ఈ వ్రతాన్ని చాలా నిష్కతో ఉపవాసం చేస్తూ గోధూళి వేళ నోముకుంటారు. అరిసెలు పలాలు నైవేద్యంగా పెట్టారు. వీటిని కొందరు 108 సంఖ్యకు పరిమితం చేసుకుంటారు. దీన్ని ఎన్నిక అంటారు. మరి కొందరు అసంఖ్యాకంగా సమర్పిస్తారు. దీన్ని రాగి అంటారు. పూజ తరువాత పసుపు పూసిన నోముదారాన్ని చేతికి కట్టుకుంటారు. నూతన వధూవరులను వరువు తల్లిదండ్రులు ఆహ్వానించి నూతన వస్త్రాలు బహుళకీర్తిస్తారు. సాయంత్రం ఇంటిని దీపాలతో అలంకరిస్తారు.

దీపావళి తరువాత ప్రాయశ్చింతం వహించే పండుగ మకర సంక్రాంతి. ఇది మార్గశిర శుష్య మాసాల్లో, సూర్యుడు మకరరాశిలో ప్రవేశించి నవమి ఉత్తరాయణ ప్రారంభంలో వస్తుంది. ఈ సమయానికి పంటలువండి ఇంటికి వచ్చి నమస్కరిగా ఉంటుంది. గనుక దీన్ని పెద్దపండుగ అంటారు. ఇది మూడురోజుల పండుగ మొదటి రోజు భోగి, రెండవనాడు సంక్రాంతి, మూడవనాడు కనుము.

భోగి పండుగకు ముందునటిరాత్రి పాత బీళ్లూ, చేటా, చునీగుడ్డలు మొదలయిన వనికిరాని వస్తువులన్నీ సేకరిస్తారు. వేకురూమున్నే లేచి ఈ వస్తువులతో భోగిమంటలు వేస్తారు. ఈమంటల్లో కాలిపోయిన వనికిరాని వస్తువులు తమదారిద్ర్యాన్ని తప్పించేస్తూ షష్ఠిని కటాక్షింప జేస్తాయని ప్రజల విశ్వాసం. ఆతరువాత అందరూ తలంటి స్నానాలు చేస్తారు ఆదపిల్లలు ఒకరితో ఒకరు బోహేపడేటట్టు వాకిట్లో మిగ్గులు పెట్టి మధ్యలో అవుపేదతో చేసిన గొబ్బెమ్మలు పెడ్తారు. వీటిపైన గరిక నుంచి పసుపుకుకుమంతో అలంకరిస్తారు. సాయంత్రం

పిల్లలకు పండ్లు పోసి పేరంటం చేస్తారు. దీన్నే 'భోగిపళ్ళు' అంటారు. కొన్ని ప్రాంతాల్లో భోగి మంటల చుట్టూ త్రీలు, పిల్లలూ చప్పట్లు కొడుతూ, జానపద గేయాలు, సంగీతం పాడుతూ తిరుగడం వరిపాటి.

రెండవనాడయిన సంక్రాంతిరోజు తర్వాత గ్రాధాదులు జరిపితే పుణ్యతోకం ప్రాప్తిపొందని ఆనాడు 'నాన్తి' అనే కబ్బం ఉండరాదని దానాలు చేయాలని ధర్మశాస్త్రాలు చెబుతున్నాయి. అందు వల్ల ఈనాడు కూడా అందరూ అభ్యంగన స్నానాలు చేసి ఉపవాసంతో తర్వాత గ్రాధాదాని నిర్వహించి విశ్వదేవతలకు తిరోదశారిస్తూ ప్రకృతిదేవతయిన సూర్యుణ్ణి పూజిస్తారు. చక్కెర పొంగలని నైవేద్య మిస్తారు. రకరకాల పిండిపంటలు చేసి ఆరగిస్తారు. కొందరు సంక్రాంతి బొమ్మలకొలుపు పెడతారు. ఈ కొలుపులో సావిత్రి పూజకు ప్రాధాన్యం ఎక్కువ. ఈ బొమ్మల కొలుపు విజ్ఞానానికి అలంకరణకూ, కళానిరుచికి సంకేతమయిన మన జాతీయ జీవనవిధానాన్ని చాటుతుంది. సాయంకాలం చిన్నవారు పెద్దవారికి సమస్కారాలు చేస్తారు. కనుక సంక్రాంతికి మొక్కుం వండుగ అనే పేరు కూడా ఉంది.

మూడవ నాటి కనుము వండుగ పూర్తిగా కర్ణకుం వండుగ తమ కృషికి బాసటగా నిలిచిన పశువులను కడిగి అలంకరించి కొమ్మలకు రంగులు పూసి అలంకరింపజేస్తారు. పశువుల పాకలు శుభ్ర పరచి పొంగల్లు పెడతారు. అది ఉడుకుతున్నప్పుడు 'పొంపొంగలి పసుంపొంగలి' అని శేకలుచేసి దేవతలకు నైవేద్య మిస్తారు. పొంతుకు వెళ్ళి ఆ పొంగలిని వసుపుకుంతుతుతో కలిపి పెద్దజల్లుతారు. దీన్నే 'పొలివల్లడం' అంటారు. సాయంకాలం పశువులను పూందండలు, గజ్జలు పచ్చెదలతో అలం

కరించి కూరేగిస్తారు. చక్కెర పొంగలి తినిపిస్తారు. పొలివల్లడంతో ఎద్ద పోటీలూ పొట్టెళ్ల పోటీలూ కోడి వందేలు జరుగుతాయి. తమిళనాడులోనూ కొన్ని సరిహద్దు తెలుగు ప్రాంతాల్లోనూ ఎద్ద కొమ్మలకు డబ్బులు కట్టి పరుగెత్తించి వాటిని విప్పకొనివచ్చే పోటీలు నిర్వహిస్తారు. బుడబుడ్లూ, దాసర్లు, బొమ్మర్లు వారివారి కళలనూ నృత్యాంశు ప్రదర్శిస్తూ విజ్ఞం తీసుకుంటారు. అన్నిటికన్నా గంగిరెద్దల ఆట ముఖ్యం.

త్రీలు పోగినాటినుండి గొబ్బి గోరివరం జడవుతారు. పోగినాటి సాయంకాలం మందపాన్ని తెచ్చింది పూలో, పండ్లతో అలంకరించి బంక మట్టితో గోరి విగ్రహం చేసి పూజిస్తారు. పూజా సంతరం పాటలు పాడి గొబ్బిళ్ల తట్టి పేరంటం చేస్తారు. నాగం నాటి సాయంకాలం గొబ్బి గోరిని చెరువులోగానీ నదిలోగానీ ఓలలాడిస్తూ దనుర్నా సంతో పొంగలి వందడం వైద్య శాస్త్రం ప్రకారం ఆదారమయింది. ఈ ఆదారం దేహాయాంకు ప్రాకింది. ఇలా జనావరాలకు నిచ్చిన వేస్తూ ఉత్సాహ ఉల్లాసాంశు కలిగించే వండుగ సంక్రాంతి.

త్రీం మాంగల్య రక్షణ కొరకో, సంతాన ప్రాప్తి కొరకో, దవదాన్యాది సమృద్ధి కొరకో, ఏర్పడినవే వ్రతాలు నోములు. ప్రతినోముకూ వ్రతానికి పేరంటం ముఖ్యం. ఈ వ్రతాలు సమదా వానికి కళాపాషణకూ కలుపుకోలు తనానికి వ్రతీకలు. ఏదిలో తేదారగోరి, వరంక్షీవ్రతాలు ప్రధానంగా చెప్పుకోదగ్గవి. దీపావళి అమావాస్య నాడు ఆచరించబడే తేదార గోరి వ్రతం.

వరంక్షీవ్రతం గ్రామజ్ఞ పూర్తిమకు వెనుక వచ్చే శుక్రవారం జరుపుకుంటారు. దీన్ని త్రీలు

నిత్యో ఆచరిస్తారు ఉదయమే మంగళస్నానం చేసి కొత్త బట్టలు దరిస్తారు. ఇది రవంతిలోగాని మరొక చోటగాని మంటం కట్టి దాని మధ్య ముగ్గులతో అంకరించి కంఠం స్థాపించి దాని మీద కొబ్బరికాయ పెట్టి ఆశ్విదూపం చేస్తారు. లక్ష్మిని ఆవాహనం చేసి పోషకోవడాంతో పూజిస్తారు. పూజానంతరం వసుపుపూసిన తోరం చేతికి కట్టుకొంటారు. అవిరు కుడుములు వండి తినుచుండారాన నైవేద్యమివ్వడం ఆచారం.

ఆయ సంబంధమయిన పండుగలలో మొదట లెక్కింపదగింది త్రోమనవమి. ఇది చైత్రశుద్ధనవమినాడు వస్తుంది. త్రోమనవమినాడు ప్రజలు ఉపవాస జాగరణలు చేసి దళమినాడు భక్తితో రాముని పూజిస్తారు. చైత్రశుద్ధపాడ్యమి నుండి రామనవరాత్రి ఉత్సవాలు జరుపుతారు. ఈ తొమ్మిదిరోజులూ పగలు చార్మికరామాయణం, రాత్రిపూట రామకథాకాండశ్రేణులు జరుగుతాయి. నవమినాడు రామ జననపుట్టం చదివి పూజలు నిర్వహిస్తారు పానకం వడపప్పు ఆరగింపుపెట్టి అరిదులకు ప్రసాదంగా పండుతారు. దళమినాడు రామపట్టాభిషేకపుట్టం చదివి పట్టాభిషేకోత్సవం చేస్తారు. సీతారాజులక్ష్యంను అన్ని విధాల ఆదర్శప్రాయంగా మనదేశ ప్రజలందరూ కొలుస్తున్నారు.

త్రోమని తర్వాత తెలుగువారికి ఆరాధ్య దైవం త్రీకృష్ణుడు. ఈ మహాపురుషుని జన్మదినోత్సవం కృష్ణాష్టమి. దీన్ని బ్రాహ్మణ బహుళ అష్టమి నాడు జరుపుతారు. ప్రజలు అష్టమినాడు పగలంతా ఉపవాసం చేసి సాయంకాలం పూజలు జరుపుతారు. జననసూచకంగా ఉయ్యాలలు కట్టి కృష్ణుని అడిగడం. విగ్రహాన్ని పడుకోబెట్టి పూజించడం అవసాయితి. శౌంఠి, బెల్లం కలిపిన వెన్నను,

వివిధ భక్ష్యాంను నైవేద్యం పెట్టడం ఆచారం. బాలకృష్ణుడు వ్రేపల్లెలో జరిపిన లిలంకురిమ్మంగా వీరుల్లో కట్టుకట్టడం, బాదని బొటాపోడింతో కొట్టడం వంటి బాలక్రిడా వినోదాలు దేశమంతటా జరుపుకొంటారు.

నైకుంత ఏకాదశిని ముక్కోటి ఏకాదశి అని కూడా వ్యవహరిస్తారు. మార్గశిర శుద్ధ ఏకాదశిని నైకుంత ఏకాదశిగా జరుపుకుంటారు. శిష్టులు ఏకాదశి వ్రతాన్ని కఠినంగా ఆచరిస్తారు. దళమి నాటి రాత్రి ఉపవాసం ఉండి ఏకాదశిరోజు పూర్తిగా ఉపవాసం చేసి ద్వాదశినాడు ఉదయం పాఠం చేస్తారు. ఈ ఏకాదశి నాటికి ఉత్తరాయణం ప్రారంభం కావడంవల్ల ముప్పదిమూడు కొట్ల దేవతలూ ఈనాడు భూలోకానికి దిగి వస్తారని పెద్దల నమ్మకం.

శివలింగోద్భవ పుణ్యకాం శివరాత్రి. ఇది మామ బహుళచతుర్థి నాడు ఆచరింపబడే శివ భక్తుల పండుగ. భక్తులు ఈనాటి ఉదయం స్నానం చేసి ఉపవాసం చేస్తూ రాత్రి జాగరణ చేసి మరునాటి ఉదయం పాఠం చేస్తారు. రాత్రిపూట హరికళంకో పురాణ కాండశ్రవణం చేస్తారు. దూప దీపనైవేద్యాంతో లింగార్చన చేస్తారు. మామ బహుళ చతుర్థినాడు ఉపవాసం చేస్తూ చేసే శివ పూజ అనంత పుణ్యదాయకమయి జన్మజన్మలం పాపాలను బోగొడుందని జనుల విశ్వాసం.

ఇండ్లలోనూ దేవాలయాల్లోనూ విధిగా జరుపబడే పండుగ విషాయక తదితి. ఇది చాద్రపద శుద్ధ చవితి నాడు వస్తుంది. ప్రతి కులకార్యం మొదట్లో ఆరాధింపబడే విషాయకుడు చాద్రపద శుక్ల చతుర్థినాడు జన్మించినట్లు పరిగణించబడుటం వల్ల అదినం విశేషపూజలు జరుపుతారు. అరోజు

ఉదయమే మంగళస్నానం చేసి బంపమట్టితో చేసిన విఠాయక విగ్రహాన్ని చేస్తారు. ఇంటి భవంతిలో ఆరుగు మీద పీచు వేసి దానిమీద వడ్డుగానీ బియ్యం గానీ పోస్తారు, దాని మీద విఠాయకుని ఆరావన చేసి పూజలు జరుపుతారు. తుంసి, బిల్వం, జిల్లేడు, దేవదాళ వంటి ఇరవయ్య ఒక్క పత్రంతోనూ పూలతోనూ పూజిస్తారు. తుడుములు, ఉల్లదాళ్ళు ప్రత్యేకంగా నైవేద్యం పెడతారు. ఇవేగాక నేరేకు, వెంగ మొదలయిన వండ్లన్నీ నివేదిస్తారు. మరు నాడు సాయంత్రం విగ్రహాన్ని నదిలోనో చెరువు లోనో, నిమజ్జనం చేస్తారు. కొన్ని ప్రాంతాలలో విగ్రహాన్ని దానవు గాదెలలో ఉంచడం ఆచారం, దీని వనం దాన్యం తగ్గకుండా ఉంటుందని, అప్పుతలు పుత్రవంతులవుతారని ప్రజల విశ్వాసం.

విజయ సూరకాలయన వండుగలలో వినాయక చవితి తరువాత వెచ్చకొడగిన వండుగ. దసరా, ఇది మహాలయ పక్షము, నవరాత్రులు, విజయ దశమితో. ముడివడిన సమిష్టివండుగ, బాద్రపద బహుళ పక్షాన్ని మహాలయ పక్షమంటారు. దీని చివరి అమావాస్య మహాలయ అమావాస్య, ఈ పక్షంలో పితృదేవతలకు తర్పణ బ్రాధాలు జరుపు తారు. అన్ని కులాం జాతీ భమ పెద్దలు మరణం చిన తిరుగు బట్టి బ్రాధ కర్మలు నిర్వహిస్తారు. అమావాస్యనాడు విశేషంగా తర్పణాదులు దాన ధర్మాలు చేస్తారు.

మహాలయ అమావాస్య తరువాత దేవీనరాత్రి ఉత్సవం ప్రారంభమవుతుంది. పాడ్యమితో ప్రారం భమయిన ఈ నవరాత్రులు మహర్నవమితో మధ్య పరిసమాప్తమవుతాయి. ఈ తొమ్మిది రోజులూ దుర్గను పూజిస్తారు. కాశ్యాయలు మాంసరక్త తర్పణలు చేస్తారు. సప్తమినాడు శర స్వధి పూజ చేస్తారు, దుర్గావేషినాడు బతుకమ్మ

పండుగ తెలంగాణాలో ప్రసిద్ధి. బతుకమ్మ అంటే గౌరవార్థం, పలురకాలయిన పూంతో పెట్టెలలో గోపురా కారంగా పేర్చి చందమామ పాటలు, ఉయ్యాల పాటలు పాడి గొబ్బిళ్ళు తట్టి ఊరేగిస్తారు. విజయ దశమినాడు నదిలోకానీ చెరువులోకానీ ఓలలాడిస్తారు, చక్కెర కలిపిన వేరు వేరు దానవు పిండ్లు ప్రధాన నైవేద్యం. నవమి రోజు వ్రత్రము కరక తార్పికులు తమ తమ అయ్యలంజు, పని ముట్టను, పూజిస్తారు, ఇదే కొన్ని ప్రాంతాలలో ఆయన పూజగా మారింది, విదితవేషాలు వేయడం, బొమ్మలు కొలువులు తీర్చడం ఆచారమయింది.

నవరాత్రుల తర్వాత అశ్వయుజ శుద్ధదశమి నాడు జరుపుకొనే వండుగ విజయ దశమి, ఈనాటి ఉదయం ప్రజలు తలంటు పోసికొని నూతన వస్త్రాలు ధరించి ఇష్టదైవాన్ని కొలుస్తారు. మృష్టా న్నాలు భుజించి సాయంత్రం మేళభాగాలతో ఊరు పొలిమేర దాటి జమ్మి పెట్టును పూజిస్తారు. పెద్దలకు జమ్మి ఇచ్చి నమస్కరించి అశ్విరాధ్యాయ పొందుతారు.

ప్రకృతి దేవతలను, ప్రకృతిలోని వృక్ష దలను పూజించడం కోసం ఏర్పడినవి. ప్రకృతి సంబంధమయిన వండుగలు, ప్రకృతి దేవతలలో ప్రధానమయిన సూర్యునికి సంబంధించిన వండుగ రథసప్తమి. దీన్ని మామభద్ద నప్తమినాడు జరుపుకుంటారు. వృషిరోజు రాత్రి ఉపవాసం చేసి సప్తమినాడు ఆరణ్యోదయానికి ముందే నదిలో తీవ్ర వదలి స్నానం చేస్తారు. స్నానం చేసేటప్పుడు ఏడు జిల్లేదాకులు, ఏడు రేగాకులు తలమీద పెట్టుకుంటారు. సూర్యమంత్రం జపించి సూర్యునికి అర్ఘ్యమిస్తారు. పొంగళ్ళు పెట్టి నైవేద్యం పెడతారు. రథసప్తమి సూర్య ఆరాధనోత్సవమని భావిస్తారు.

వృక్ష పూజలన్నిటిలో ముఖ్యమయింది తులసి పూజ. దీన్ని కార్తీక శుద్ధద్వాదశి నాడు సాయంత్రం చేస్తారు, సర్వరోగ నివారిణి అయిన తులసి మొక్కను దేవతగా చేసి నిత్యార్చనలో ఉంచుతారు. ఈ ద్వాదశినాడు స్త్రీలు ఉదయమే ఆభ్యంగన స్నానమాచరించి పూజలు జేస్తారు. భోజనమయిన పిదప సాయంత్రం తులసి కోటను— బృందావనాన్ని అలంకరించి దీపాలు పెట్టి విష్ణువుతో తులసి వివాహం చేస్తారు. ఈ పూజను స్త్రీలు ఇనాపర సాదకంగా భావించి చేస్తారు.

అతి ప్రాచీనమయిన నాగపూజకు చిహ్నమే నాగ వంశమి లేక నాగుల చరిత్ర. దీన్ని మన తెలుగు నాట శ్రావణ శుద్ధపంచమినాడు, కార్తీక శుద్ధ చవితినాడు జరుపుకుంటారు. మొదటిదానికి నాగపంచమి అన్నీ రెండవ దానికి నాగుల చవితి అనే పేరు. నాగ వంశమినాడు ప్రజలు శిరస్సొనం చేసి ఉపవసించి పుట్టలోపాలు పొసి చలిమిడి నివేదిస్తారు తరువాత దారం వడుకక వేసిన వస్త్రాలను, యజ్ఞోపవీతాలను పుట్టపై అలంకరించి పుట్టను పూజిస్తారు. వేపకెట్టును పూజించడం పరి

సాది. వ్రతీగ్రామంలోనూ వేపకెట్టు మొదట్లోనో, రావికెట్టు మొదట్లోనో స్థాపించిన నాగ విగ్రహాలకు పూజలు చేయడం ఆచారం. పాములు పంటలను ఆభివృద్ధి పరుస్తాయనీ, సంతాన ప్రాప్తి కలిగిస్తాయనీ ప్రజలు భావిస్తారు దీన్నిబట్టి వృషాంసు, సర్పాంసు పూజించే ద్రావిడ సంప్రదాయం మనకున్నట్టు చెప్పవచ్చు.

పండుగలు సాధారణంగా పనులతో సతమత మయ్యేవారి విశ్రాంతికోసం, ఉల్లాసంతోసం కల్పించే ఐదినట్టుగా తోస్తుంది. ఏదిఏమైనా మానవుల నిత్య జీవితాల్లో ప్రముఖస్థానం సంపాదించుకొన్న ఈ పండుగల వల్ల వారి జీవన విధానంలోని గృహాంశరక్షణ, వస్త్రధారణ, ఆహారపద్ధతులు వంటి సామాజిక అంశాలు ; ఆదార వ్యవహారాలు, నమ్మకాలు, పూజ పునస్కారాలు, వినోదాలు వంటి సాంస్కృతిక అంశాలు కొంతవరకు వ్యక్తమవుతున్నాయి. అందువల్ల పండుగలు మన నాగరికతకూ సంస్కృతికీ ప్రతీకలుగా నిలుస్తున్నాయి.

స్వర్గీయ మోటూరి సత్యనారాయణ

మిక్కిలినేని సుబ్బారావు

'పురుషుండు పుణ్యపురుషులు వేరయ' అని వేమన మోగి ప్రవచించాడు. సంకుచితార్థంలో పూర్ణపురుషుడు శతాయుష్కుడు. విస్తృతార్థంలో కర్మయోగి, గాంధీజీ పిలుపు నందుకొని మోటూరి సత్యనారాయణగారు జాతీయోద్యమంలో పాల్గొన్నారు. గాంధీగారు దేశభావం కిచ్చిన విద్యాబి కార్యక్రమంలో ప్రాముఖ్యతను సంతరించుకొన్న హిందీ ప్రచార పుడ్యమానికి వారు పౌరధ్యం వహించి అంతిమశ్వాసవరకు హిందీ భాషకు అంకితమైన మహనీయులు. వారు 93 సంవత్సరాలు జీవించారు హిందీ ప్రచారకులకు పితామహులు దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచార సభకు, సత్యనారాయణగారు చరిత్రలో పర్యాయవదంగా నిల్చిపోయారు. అందుకనే ఆంధ్రులకే కాకుండా భారతావనికే ప్రశంసనీయుడైన గాంధేయ అళయ ప్రచారకులు, సందేశకర్తలు మోటూరివారు.

భారతీయులలో ఏదేశమేగినా, ఏవధివలో వున్నా గాంధీబోపిని విడిచిపెట్టని ఆత్మలు క్షీశే! ఈడుగుంట రామవేంద్రరావుగారు. నాకు తెలిసిన ఆంధ్రులు క్షీశే! కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డిగారు. ఆంధ్రదర్శను పుణికి పుచ్చుకొన్న ఉత్తరీయం

కందువా బోపినిత్యము ధరించిన మరోవ్యక్తి మన సత్యనారాయణగారే. ఇది వారి వేషధారణలోని విశిష్టత.

సత్యనారాయణ బహుభాషాకోవిదులు. ఏక సంతగ్రాహి. ఆనువాదంలో అద్వితీయులు. పూజ్యగాంధీజీ చేసిన దక్షిణయాత్రల్లో వారే అనువాదకులుగా వున్నారు. వారికి రాజ్యాంగసభ సభ్యత్వం లభించింది. 'రాజభాష' అధికరణంలో భారత ప్రభుత్వవిధానమును (పాలసీని) ఊహించిందటంలో సత్యనారాయణగారి ప్రతిభ, శ్రేణిజీ సంగమంలో సరస్వతివలె అంత ర్యాపి విగా వున్నట్లు నిశ్చితమైవున్నది రాజ్యాంగము నకు హిందీ అనువాద సమితిలో వారు కీలక పాత్ర వహించాడు. ఇది వారి పాండితీ ప్రకర్షకు నిదర్శనము.

వారు రాజ్యసభ సభ్యులుగా రాష్ట్రపతిజే నియమితులైనప్పటికీ వారిభాషలో హిందుస్తానీ సుడికారం సరళమై సులభమై, సామాన్య జన గ్రాహ్యమై వుండేది. మాతృభాష తెలుగులో కూడ తెలుగుతెలుగుతాన్ని, మారుర్థాన్ని శ్రోతలకు అందిస్తూ 'దేశ భాషలందు తెలుగులేవన్న' అను నానుడిని సార్థకం చేశారు అదే గాంధీర్యంలో

శ్రీచక్ర అపార్వమెండ్లు, దాసరివారి ఏది, విజయవాడ-2

అన్యతావలలో చూట్టాడేవారు. తాడు సరస్వతీ కృపా పాత్రలు.

శ్రీ సత్యనారాయణగారు మధిరపట్టణంలోని జాతీయకళాశాల విద్యార్థి, రాంబరసే శ్రీరాస్తవ గారికి అంతేవానియై, హిందీ ప్రధారకులై, మద్రాసు నగరంచేరి హరిహరశర్మగారి మార్గదర్శకత్వంలో తొలుత నగర ప్రధారకునిగా పనిచేయుటమే ఆయన వ్యక్తిత్వ నిర్మాణమునకు బాటవేసింది. అది వుమ్మడి మద్రాసురాష్ట్రము. జాతీయోద్యమం ముమ్మరంగా సాగుతున్న రోజులవి. నాల్గుపాఠాం దేశీకృతులతో వారికి పరిచయం కల్గింది. నాల్గు రాషం నానావరణమున్నుండన కొద్దికృషితోనే అరాషంను నేర్చుకొగల్గారు. గాంధీగారి అశిస్టులు లంఠించగా దక్షిణభారత హిందీ ప్రధారనకు రెండవ ప్రధాన కార్యదర్శి కాగానే వారికర్మక్షేత్రం విహుమఖంగా సాగింది. రా్యగయనగరులో ప్రస్తుతమున్న సరను వెలకొల్పటానికి సుహారు ఐదు ఏకరముల భూమి మద్రాసు కార్పొరేషను నుండి దీర్ఘకాలమునకు లీజుగా తీసుకోబడింది. వెంటనే వారి మేధస్సు ప్రణాళికను తయారు చేసింది. 1936 వాటికి సర ప్రధాన కార్యాలయం, గాంధీ కుటీకము, కార్యకర్తల నివాస గృహములు, హిందీ ప్రధార ప్రెస్సు, విద్యా ర్థుల హస్తలు మొదలైనవి ఏర్పించబడ్డాయి. పెద్ద బావి త్రవ్వబడి అందులో జీడి. నాయుడుగారు తయారు చేసిన వర్షికా సెంట్రీఫ్యూగలుమోటారు బిగించబడి వుమ్మడిగా నీటి సరఫరాకు తగు ఏర్పాటు చేయబడింది. 1936లో ప.డిత వెల్మూ గారు తవన సమదాయాన్ని ప్రారంభం చేశారు. ఆంధ్ర కర్నూటక, తమిళ, కేరళ ప్రాం రీయ కాలలు ఏర్పడ్డాయి. హిందీ మహర్ష మొద లైంది. దక్షిణాదిన హిందీ మారుమాం గ్రామా

లకు ప్రాకింది. గాంధీజీ 'రాష్ట్రరాష' ప్రధార కార్యక్రమం విజయవంతమైంది.

ఆకాలంలోనే హిందీ ప్రధారము కొత్త పూవు అందుకొంది. మద్రాసు రాష్ట్రానికి రాజాజీ ముఖ్య మంత్రిగా వున్నారు. వారికిని సత్యనారాయణ గారికిని వున్న మైత్రీ సంబంధం గురుశిష్యులను పోలింది. రాజు పట్టాభిగారి నిర్మాణ కౌశలం, రాజాజీగారి మేధాసంపత్తి గాంధీగారి నిష్ఠా-మకర్మ యోగము మోటూరిని ప్రధానితం చేశాయి వారి జీవితసరళి యీవిషయాన్ని ధృవ పరుస్తున్నది

1937లో సెకండరీ పాఠశాలన్నిటిలోను హిందీని నిర్బంధరాషగా నేర్పుటకు ప్రభుత్వాదేశం లందింది. అయితే హిందీ పండితులూ, పాఠ్య గ్రంథాలూ పెద్దసూబాగా పరిణామించినవి. అప్పుడు సత్యనారాయణగారు ముఖ్యమంత్రి రాజాజీకి హామి యిచ్చారు. సర పాఠ్యక్రమంలో యుద్ధప్రాతిపదికపై మార్పులు చేశారు. ప్రవేశికను రద్దుపర్చారు. రాష్ట్రరాష ప్యాసయిన వారు తిన్నగా హిందీ విశారద విద్యాలయాల్లో చేరటానికి అవకాశం కల్పించారు. వాటిని ఫలాంగ్ విశారద విద్యాలయా లంటూ సవ్యకొనేజాళ్ళం. రెండు సంవత్సరాలలో 5000 మంది ఉపాధ్యాయులు తయారయ్యారు. ఇక పాఠ్యపుస్తకాల సమస్య; ప్రారంభ తరగతులకు హిందుస్తానీ రీదర్లు అతి స్వల్పకాలంలోనే ముద్రించబడ్డాయి. అందరి పాఠముల విశేషమేమిటంటే ప్రతి పాఠము నాగరి, ఉర్దూ లిపులలో వుండేది. అవ్వది విశారద పాఠ్య క్రమంలో అందరికీ పుర్నా లిపిని నిర్బంధం చేశాడు.

అప్పుటిలో స్వామి వెంకటాచలం చెట్టియార్ విద్యా కాలామాయులుగా వుండేవారు. పాఠశాలల్లో

పనిచేయు హిందీ పండితులకు కనీస వేతనం రూ. 30/లు వుండేది. అయితే అందుకున్నూరూరైనాలో ఉత్తరవం కూడ అవసరమని విచారణ ద్వారా తేల్చారు. ఈ విషయంలో దక్షిణ భారత హిందీపండిత సంఘం ప్రభుత్వానికి అనేక విజ్ఞప్తులు చేసి సట్టకేలకు అనూహ్య పండితులవలె హిందీ భాషా పండితులకు మాత్రం అగ్గ రాషా గౌరవక సబంధనను తొలగించేట్లు చేసు కల్గింది.

పండితులకు యీ క్రింది వేతన వద్దతి వుండేది:-

(1) 10 సంవత్సరములు నిర్వీరు వున్న వారికి ప్రధానక ప్రైవేటులో నిమిత్తం రెండుదానే 30 రూపాయల స్కేలు,

2 కౌత్తగా చేరిన వారికి కూడ అదే స్కేలు.

3 మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయం గడుపుచున్న హిందీ పద్యాను ద్వితీ కల్గిన వారికి బి. యడి. స్కేలు అందే 45-3-75.

4. సభాద్యరా గ్రీష్మకాంతలో B.E.-Orientation కొరకు సర్వీసులో వుండి, ప్రైవేటులోనివారికి స్వల్పకాలిక ప్రధానక ప్రైవేటుగా పొందుటకు ప్రభుత్వం అవకాశం కల్పించింది. అట్టి శరగతులకు భావం ప్రతిపేయగా ప్రస్థాపాఠగా వుండేవారు. రా. శాస్త్రిగారు భాషా విజ్ఞాన తోధించేవారు. మిస్సీగారు వర్తూ నేర్పేవారు. సభ్యనారాయణగారు స్వయంగా గింటి వ్యవధితో 40 సిమెంటుల పద్దెనా విషయాన్ని తీసుకొని అపస్యనీంచేవారు. మిగిలిన 20 సిమెంటులు అ విషయాన్ని గురించి ప్రశ్నలుపెసి సందేహ సవృత్తి చేసుకోవటానికి అవకాశం యిచ్చేవారు. ఈ ప్రసారం వారిబోధనాపద్ధతి సంచారపద్ధతిలో

నడిచేది, అది వారి ప్రత్యేకత. వారి క్లాసు క్రమ శిక్షణకు మారుపేరు. వారు వస్తున్నారంటేనే బోధకులు, కార్యకర్తలు వారి వారి విధులలో నిమగ్నమై వుండేవారు.

వారి స్వభావం ఒక రకంగా దిద్దేటదవ్వక కార్యకర్తలలో కొందరు సోషలిస్టులుండేవారు. కాని వారంతా చాటున మాటాడుకొనవలసిందే, వారు ముఖములీని పేతుబద్ధంగా సత్యనారాయణ గారిని ఎదుర్కొనలేక పోయేవారు. అయితే కార్యకర్తల్లో ఆసక్తి పై మిగిలింది. అది వారు పంపించబడే వరకు కొనసాగింది. వారు చివరకు హిందీ ప్రధానకునిగానే అవ్వసాగింది కైవ్య సిద్ధిని పొందారు.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చినతరువాత హైదరాబాదు తోను ఢిల్లీలోను హిందీ ప్రధాన కాలిని ఏర్పరచారు సత్యనారాయణ గారు అప్పే గారిని ఢిల్లీకి, అంజనేయ శర్మ గారిని హైదరాబాదుకు పంపుటలో వారి విజ్ఞత, దూరదృష్టి కన్పడుతుంది. 1956లో విశాలాంధ్ర ఏర్పడింది. హైదరాబాదు ఆంధ్ర ప్రదేశ్ కు భాగధాని సగరమైంది. అజనేయ శర్మగారి బుద్ధి కుశలత వలన హైదరాబాదులోని భవనాన్ని ఖరీదుచేసి, ఆంధ్రరాష్ట్ర హిందీ ప్రధాన సంఘం, విజయవాడను. ద.భా. హిందీ ప్రధాన సభ, హైదరాబాదును విలీనం చేసి ద.భా. హిందీ ప్రధాన సభ ఆంధ్ర, హైదరాబాదు అని నామకరణం చేశారు. ఆ కాలంలోనే ఆంధ్ర కాల ఆచార్య రాధాకృష్ణన్ అధ్యక్షతను రజతోత్సవం జరుపుకుంది. మొట్టాది వారికి వారి బహుముఖ సేవలకు గుర్తుగా రాజేంద్రబాబుగారి అధ్యక్షతను ఆలీనందన గ్రంథం సమర్పించబడింది. ఈ గ్రంథమునకు ఆంధ్రప్రదేశ్. మే. హిందీ ప్రధాన కాల ఆండోజన్ అని పేరు.

వారికి ప్రారంభంతో సంతానంలేదు. ఇందు పుట బాలికను పెంచుకొన్నారు. తరువాత తామర తండ్రిగా వారికి సంతానం కలిగింది. రాజ్య సభ్యులైన తర్వాత వారికి కేంద్ర ప్రభుత్వపు వివిధ సంస్థలతోను వ్యక్తిగత సంస్థలతోను సంబంధం ఏర్పడింది వారి పిల్లలందరూ యోగ్యులుగా పిలువబడ్డారు. తీరికలేనంతగా పనుల్లో నిమగ్నమై వుండి కూడ వారు గాంధీ ఆశయాం ప్రచారం చేసిందారు. హిందీ భాషా సేవ చేశారు. తెలుగుభాషా సర్వస్యానికి సంపాదకులుగా వుంటూ ఆంధ్రభాషకు సేవలందించారు. అదే విధంగా ముక్త్యం కుమారరాజా గారితో కలిసి పులిచింతల, నాగార్జునసాగరు ప్రాజెక్టు ద్వారా ఆంధ్రప్రదేశ్ ను సుజలాంసువలాం, సస్యశ్యామలాం శేయుటకు ఎంతో కృషిచేశారు.

పట్టి వియోగం తర్వాత వారు నీరస పడ్డారు. 1992 జనవరి 10, 11 తేదీల్లో విజయవాడలో జరిగిన ఆంధ్రప్రదేశ్ హిందీ సభలలో వారు పాల్గొని ఎంతో స్ఫూర్తినిచ్చారు.

మరం 1993లో మద్రాసులో జమ్మాలలో బజాజుగారి చిత్రపటాపహరణ మహోత్సవంలో పాల్గొన్నప్పుడు వారి వాణిచిలాస వైభవాన్ని చూచి మురిసిపోయాము. రామకృష్ణ బజాజు గారు ముఖ్య అతిథులు, సత్యనారాయణ గారు జమ్మాలా గారు యిచ్చిన విరాళమునను వడ్డీ వైసలలో చెల్లించి ఋణ విముక్తులమైనాము అని వివరించిన పిమ్మట రామకృష్ణ బజాజుగారు మనీ మనీ నవ్వులతో మేము వ్యాపారస్తులం, సతవారు మా భావానిల్వను చూపుతారని అశించారు, ఇప్పుడు అలాలేదు. అయితే మా తండ్రి గారు ఒక ఆదర్శాన్ని నెలకొల్పారు. వారి ఆద

ర్శానికి అనుగుణంగా ఇంకా చూపాము. వివాళం యిస్తున్నామని ప్రకటించారు.

పండిగోయిన మేథస్సు, శీర్షమైనకాశము, తెల్లని దుస్తులలో, గాంధీబోపిదారి, కండువ దరించిన ఆపవ్యభూషణుడు భారతమాతకు భూషణుడు, వారు చూపిన బాటలో హిందీ ప్రచార కలమందరం సమవేత స్వరంలో 'చరై వేతి, చరై వేతి, చరై వేతి' నినాదంలో ముందుకు సాగుతూ ప్రగతిని సాధిద్దాం, ఇదే వారికి శ్రద్ధాంజలి.

కాలగర్భంలో దాగిన కొన్ని సత్యాలు

1. 1933వ సంవత్సరంలో పీరులపాడు, (శ్రీమతి, శ్రీమతి) గ్రామంలో హిందీసభ జరిగింది. మోటూరి సత్యనారాయణగారు ముఖ్య అతిథి. ఆవృద్ధికే పశ్చిమ కృష్ణాజిల్లా హిందీ బ్రాత్య మందరి అగ్రధరత్న భవనం, విజయవాడలో స్థాపించబడింది. ఆప్తేగారు అధ్యక్షులు మేజిస్ట్రాటు పీరరామచంద్రుల కార్యదర్శి. నేను వార్యర్థనాథుడను. సత్యనారాయణగారు 'మెయిజు'లో విజయవాడ చేరుకున్నారు. కొంచెంసేపు విక్రాంతి తీసుకొన్న పిమ్మట ఆంధ్రరత్న భవనంలో జరిగే హిందీ తరగతులను సమీక్షించారు మైదరాబాదు వెళ్లే బండికి చైముఅయింది. ఎర్రపాలెం స్టేషనులో దిగిం. మారోరకు ఎర్రబండ్లు కయ్యారుగావున్నాయి. వేసవి ఎండ్ ఓర్పునహంకాం. పీరులపాడుచేరాం. గ్రామపెద్దలు భోజనం ఏర్పాటు చేశారు. ఆవృద్ధికే సూర్యదేవర అన్నపూర్ణమ్మ గారు శాంగ్రెసులో పనిచేస్తున్నారు. రాగర్లమూడి వేంగ్రామయ్యగారు హిందీని బోధిస్తున్నారు. చామండికి నిజాం రాష్ట్రంలో బంధువులు వుండందవలన పుర్ణా వచ్చును. పాటిబండ్ల వెంకటపతిగారు రాష్ట్రభాష చదివివున్నారు. సాయంత్రం మొగసాలలో మీటింగ

ఆఫీసారి హిందీ వుపన్యాసానికి నేను తెలుగుజేవాను. సత్యనారాయణగారి వుపన్యాసానికి మేదిండావు వీరరాఘవయ్యగారు అనువదించారు. మిగిలినవారిలో కొందరు హిందీలో, కొందరు తెలుగులో ఉపన్యసించారు. చివరకు సత్యనారాయణగారు సమీక్ష చేస్తూ హిందీ మన రాష్ట్రభాష, జాతీయభాష. కొద్ది శ్రమతో నేర్చుకోగలరు. అని చెప్పి అందుకు వుదాహరణగా మమ్మంసు చూపాడు. తర్వాత

శ్రీ మేదిండావు వీరరాఘవయ్య గారు స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు. వారికి క్షయవ్యాధి వచ్చింది. కృష్ణా జిల్లా హిందీ ప్రచారకమండలి తరపున రు 400/ల సహాయనిధిని పోగుజేశాం. సత్యనారాయణగారు తాంబరం శానిటోరియంలో వారిని చేర్చింది, సభ ద్వారా 400 రూపాయలు సహాయం అందించారు. అయితే వీరరాఘవయ్య గారు ఆ జబ్బుతోనే మృత్యువెందినాడు. మేము వసూలు చేసిన నిధిని వీరరాఘవయ్యగారి కుటుంబానికి అందజేశాం.

(3) బంద్యాల శివన్న శాస్త్రిగారిని పిలిపించి హిందీ ప్రచార సమాచారకు సహాయ సంపాదకులుగా నియమించారు. హృషీకేశశర్మగారు మరణించిన తర్వాత శివన్న శాస్త్రిగారు ప్రధాన సంపాదకులయ్యారు. వారు రచించిన వ్యాకరణాన్ని స్వబోధినిని, శబ్దకోశమును సర ముద్రించి శాస్త్రిగారికి కీర్తి ప్రతిష్ఠలు తెచ్చింది.

4) కేంద్రియ సంస్థాన్ సత్యనారాయణగారి కృషి ఫలితమే.

5) హిందీ ప్రచార ప్రైన్సుకు అధినుంది ముద్రణా ప్రపంచంలో విశిష్ట స్థానము రావటానికి కారకులు వారే.

6) స్వాతంత్ర్య పోరాట కాలంలో దక్షిణ భారత హిందీ సభా కార్యాలయం జాతీయ కాంగ్రెసుకు చర్చావేదికగా పనిచేసింది.

మెదానం

హరిబాల

'లేవిపోయినా' నంటే ఎవరన్నా నన్ను, నాకెంతో కష్టంగా వుంటుంది, ఇదివరకంతా యీ మనుషుల్లోంచి, నీతివర్తనుల లోంచి వెళ్ళిపోయి, ఎడారిలో జీవించడం వల్ల నేను చేసిన పనిలోని మోరత్యం నీచత్యం బోధపడలేదు, ఆ జీవిత మంతా నుండకమైన, దివ్యమైన స్వప్నం వలె, ఆ ఎడారి పుణ్యభూమివలె, నాజీవితంలో ఈశ్వరుడు నేనెత్తే మంగళహారతివలె తోచింది. ఇంటిని, బంధువుల్ని, భర్తనీ చురిపించగల అనుభవం ఎంత ఉన్నతమో నువ్వే అలోచించు...' 'అమీరతో నీకో' ఇంకో మరోవర్తివ్రతకో స్నేహమే వుంటే, మీదా లేదిపోయే ఉండురు. అతని ఆకరణని నిగ్రహించలేక...' అంటుంది చలం 'మైదానం' లోని రాణి

రచయితగా చలాన్ని ఆంధ్రులకి పరిచయం చేయ నవనరంలేదు. శ్రీ జీవితానికి సంఘం విడిచిన కట్టుబాట్లని నిరసిస్తూ నిర్భయంగా ఎదిరించి రచనలు సాగించినవారు చలం. శ్రీనివాసను చేసుకున్న పురుషస్వామ్యాన్ని, ఇంద్రియ లోంక్యం తో పలితుడైన మానవుడు అనందం అత్యనివ్వచుని ఎరుగక వ్యతిరేకించటాన్ని, ఆధ్యాత్మికత పేరిట సంఘంలో చలామణి అయ్యేపాక్షిక నీతులను, సాంప్రదాయం పేర పేరుని సాగే సిద్ధాంతాల బ్యాప్టిని వ్యతిరేకించారాయన.

సంఘంలో వ్యక్తిమేతస్సును తొలగిస్తున్న కాదు ప్రలోభాలు తొలగించబడాలని, ఆకలి నిద్ర వంటి సహజ దైహికావసరాలలో ఒకటైన కామాన్ని తుచ్చుచుని, పాపముని బాపించి ప్రకృతి సహజమైన సంబంధాలను త్రోసిపుచ్చరాదని శ్రీ పురుషులను (Educate) చేయవలసిన అవసరాన్ని గుర్తించి కాశ్రీయమైన దృక్పథంతో రచన సాగించినవాడు చలం. సాంఘికదూరాధారాలకు బలైన శ్రీకి వ్యక్తిత్వాన్నిస్తూ, శ్రీ బానిస బ్రతుకును ఆర్థిక దాస్యాన్ని నిరసిస్తూ, శ్రీని అంతులేని అధికారానికి, అమానుషానికి లోబడితే అకాశ్రీయమైన వివాహ వ్యవస్థ వదల కాశ్రీయమైన పరిశ్రానం కొర వడిన వ్యవస్థ సృష్టించే ప్రలోభాలకు బలైపోతున్న శ్రీని మానసిక ఖోరతు వివరిస్తూ—అసలు శ్రీ ఈ విధంగా సాంఘిక ఆర్థికరంగాలలో వెనకబడి వుండటానికి గల కారణాలను వివేచించి చూపిన వారాయన. వ్యక్తిగా కుటుంబంలోనూ, సమాజంలోనూ శ్రీకి గల స్థానం ఏమిటి? ఆశ్రీని ఇంటిని, భర్తని, పిల్లలను, భర్తకును, గౌరవాన్ని అన్నిటినీ త్యజించి పోగలిగే స్థితికి తీసుకురాగలగిన చరిస్థితు లేమిటి? అని శ్రీ సమన్వయ గురించి, సమన్వయ మూల కారణాన్ని గురించి అలోచించిన చలం అన్వేషదా ఫలితమే ఈ మెదానం.

312: శ్రీ నివాస్, ఎక్సైజ్ కాంపి, నువ్విదారి, హన్మకొండ-506 001.

జూన్ 98 ; స్రవంధి: 21

మైదానం ఏడవలో రాజేశ్వరి ఒక సాధారణ గృహిణి. ఆడరి రాగానే ఆమె తన భర్తతో, పిల్లలతో కలిసి కాలం గడుపుతూ వుంటుంది. ఆ రాజేశ్వరికి అమీర్ తో పరిచయం ఏర్పడుతుంది. తనకు అమీర్ పట్లగల ఆకర్షణని, తీవ్రకాంక్షని వినివరించుకొలేని ఆమె తన భర్తని, పిల్లలను, సంసుగృహాన్ని త్యజించి మైదానానికి లేచి పోతుంది ఆకర్షక ఆమె విశ్పంభం జీవితాన్ని గడుపుతూ హాయిగా వుంటుంది. అమెకు బాహ్య ప్రపంచం నుండి అమీర్ కి వార్తలను అందించడానికి వచ్చే మీరాతో పరిచయమూ, స్నేహమూ ఏర్పడుతవి. మీరాతో రాజేశ్వరి పెంచుకుంటున్న అనుబంధాన్ని అమీర్ సహించలేకపోతాడు. అమీర్ మీరాని చంపడానికి ప్రయత్నిస్తే రాజేశ్వరి సాధ్య పడనీడు. చివరకు కోపాగ్ని కరత అమీర్ తనని తానే చంపుకుంటాడు. ఆ హత్యానేరం తనపై వేసే తొనిక మీరాని పోలీసులు బండిగా తీసుకువెళ్తారు. అతనికి మరణశిక్ష విధించబడుతుంది. అమీర్, మీరాను జ్వరనూ కోల్పోయిన రాజేశ్వరి కేవలంగా మిగిలి పోలీసులచే పూర్వ సమాజానికి మరలా అప్పగించబడుతుంది

ఈ నవలలోని పాత్రలను పాత్రల మనస్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి మనశ్శాస్త్ర విశ్లేషణమూ, రచనలోని అంతఃకల్పాన్ని అర్థం చేసుకోవడానికి ప్రతీకచంద్రూ లోద్భవుతుంది వాస్తవికతను అధిగమించి భావ ప్రపంచమున చొచ్చుకొని పోవుటకై రచయిత చేసే చయత్నమే ప్రతీక వాదము. భౌతికరూపమునకు లోకాలన్న లాత్రిక రూపమును దర్శించిన రచయిత లేదా కవి తదను గుణమగు ప్రతీకలో ఆ దర్శన జన్యమగు భావానుభూతిని వ్యక్తీకరిస్తాడు. ప్రతీకవాదంక్షము తత్త్వదర్శనము. నిరాణములయిన/

దమితములైన భావములను మేల్కొని పుటయే దాని ప్రధాన ప్రయోజనము.

చలం 'మైదానం' అత్యంత ప్రతిభావంతంగా మలచిన ప్రతికాత్మక రచనము. ఇందులోని రాజేశ్వరి మన సమాజంలోని స్త్రీకి ప్రతినిధి. అమీర్ జీవనంబందియైన వాంఛాప్రవృత్తికి మీరా ఆమె అహానికి ప్రతీకలు. రచయిత తన ఈ నవలకు 'మైదానం' అని భావస్ఫూరికంగానే పేరిడి నాడు. మైదాన్ అనిన ఉదూపదిమునకు రణ భూమి లేదా యుద్ధరంగము అనికూడా అర్థమన్నది. ఈ నవలలో ఇది రాజేశ్వరి అంతరంగానికి ప్రతీక. యుద్ధరంగమైన రాజేశ్వరి అంతరంగంలో యుద్ధానికి తలపడ్డయోధులు అమీర్ - మీరాలు. అమీర్ రాజేశ్వరి జీవన సంబంధియైన వాంఛా ప్రవృత్తికి ప్రతీక కాగా మీరా ఆమె అహం. సుఖాపేక్షయే ధ్యేయమైన వాంఛాప్రవృత్తికి - జాగృతి దశలోని వాస్తవికతా సూత్రానికి లొంగుబాటు చూపే అహానికి మధ్య జరిగిన సంఘర్షణలో వాంఛ తనంత తాను చచ్చి పోగా అహాన్ని సాంఘిక సంబంధమైన కట్టుబాటు బంధనంలోకి తీసుకుంటాయి. వాంఛ చచ్చి అహం బండి కాగా మిగిలిన రాజేశ్వరి కేవలంగా నమా జానికి అప్పగించబడుతుంది. అహానికి ప్రతీకగా మలచబడిన మీరా బంధించిన పోలీసు సమాజపు కట్టుబాట్లకి ప్రతీక. చచ్చిపోతున్న అమీర్ కి వైద్యం చేయడానికై చచ్చి అప్పటికే అతడు మృతుడవగా చేసేదేమీ లేక నిఁబడి పోయిన దాక్టర్ వ్యక్తిలోని వాంఛ చచ్చిపోతున్న సమయన సత్వర సహాయం అందించలేకపోయినా, అహాన్ని బంధనాల్లోకి తీసుకోడానికి సహాయపడే మన ఈ వ్యవస్థను ఏర్పి చూపే పాత్ర.

శ్రీ లోని సర్వ వాంఛల్ని, అనుభూతుల్ని సమాజపు కట్టుబాట్లు అణచివేస్తున్నాయని ప్రతికాత్యుకంగా తెలియజేస్తున్న రచన ఇది.

వాస్తవిక ప్రపంచంలో, పరిస్థితులతో వ్యక్తి అనుక్షణం రాజీవడవలసే వుంటుంది. ఆ విధంగా రాజీ పడలేని వ్యక్తి వాటిని తన ఇష్టానుష్ఠానికి అనుగుణంగా మార్పుకోవడానికి విఫలమైతే వాంఛలను తీర్చుకోవడానికి తన ఆంతరంగాన్ని ఆశ్రయిస్తాడు. అక్కడ ఏ అడ్డంకి లేకుండా తన స్వాప్నీక ప్రపంచంలో తాను యధేచ్ఛగా విహరిస్తాడు. తన ఆ మనోప్రపంచంలో తాను ధిక్కరించే వేటికి చోటివ్వడు — అమీర్ తో మైదానానికి వెళ్లిపోయిన రాజేశ్వరి యధేచ్ఛగా జీవడాన్ని గడుపుతూ వుంటుంది. తన మేనమామ అక్కడకి వచ్చినప్పుడు అంతకుపూర్వం తానెవని అంక్షలకి లోబడే వుండినప్పటికీ, ఆతన్ని ధిక్కరించి, హేళనగా మాట్లాడి పంపించివేస్తుంది. — ఆయినప్పటికీ అవ్యక్తికి వాస్తవ ప్రపంచంలోకి రాక తప్పదు రాజీవడకా తప్పదు మళ్ళీ తన వాంఛలకూ కలంకూ బీగం బిగింపకా తప్పదు. ఈ ఆంతర్యధనంలో వ్యక్తి అనుక్షణం నలగిపోతూనే వున్నాడు. వ్యక్తి మానసిక వికాసానికి స-మర్థులు ప్రధాన అవరోధాలనేది వాస్తవం.

చలం రచనల్లోని శ్రీం పోకడలనూ, మనఃస్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి, ఆయన శ్రీ పురుషుం లైంగిక సంబంధాల కంటటి ప్రాధాన్యం ఎందుకిట్లారో తెలుసుకోవడానికి మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్ర సిద్ధాంతాల అవగాహన ఎంతో అవసరం. ఆ సిద్ధాంతాల ఊతతోనేగాని ఆయన రచించిన ఆవిదాస్తవి రచనాదోరణుల్ని అర్థంచేసుకోలేము. ఈ అర్థం చేసుకోలేక పోషదంవల్లనే చలం చాలా అపారమైనారు.

వ్యక్తి ఆలోచనలకి, చర్యలకి, శిష్యోగ్రాహి అన్నిటికీ తగిన కాపడాలుంటాయి. ఏ చార్య అనాలోచితం కాదని చెప్పే మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్రం మనిషి మానసిక సంపూర్ణుణని, ఆ మనిషి ఆదోగతి పాలవటానికి దోహదం చేసే పరిస్థితులను గూర్చి తెలుసుకులేందుకు ఉపయోగపడుతుంది.

మనిషిలోని శారీరక, మానసిక స్థితిగతులకు గల సంబంధాన్ని శాస్త్రీయంగా విశ్లేషించిన మనశ్శాస్త్రవేత్త సిగ్మండ్ ఫ్రాయిడ్ మానవుని యే చర్య అనాలోచితం కాదని, మనిషి మనస్తత్వంలో కలిగే మార్పులకు సాంఘిక విలువలే ప్రధాన అవరోధాలని విశ్లేషించినాడు వ్యక్తి లైంగిక సమస్యలకు మూల కారణాన్ని అన్వేషించి ప్రతిపాదించిన తన సిద్ధాంతాలలో 'లిబిడ్'కి అధిక ప్రాధాన్యాన్నిచ్చాడు.

ఫ్రాయిడ్ ప్రేరకాల 'ద్రువీకరణ సిద్ధాంతం' ప్రకారం ది ఇగో అ. డ్ లిబిడ్ మోటివ్స్ — మనస్సు ప్రారంభంతో అచేతనమైన అచిత్తుతో నిండి వుంటుంది. ఇది జీవ సంబంధి శక్తి మంతమైనది. దీనిలో సమాజ దైహిక వాంఛలు, దమిత వాంఛలు వుంటాయి. సుఖపీక్షయే ద్వేయమయిన అచిత్తు అదిమవావా కలిగి వుంకి కోరికల్ని వెల్లడి చేస్తుంటుంది. ఇందులో నుండి ఒక సవరణాంశంగా పుట్టిందే అహం. వ్యక్తి మనసు లోనిదే అయినప్పటికీ ఇది సచేతనము. వ్యక్తి తోనే గాక వామ్య ప్రపంచంలో సంబంధమున్న భాగము. అచిత్తు కామేచ్ఛతో నిండి తక్షణ సుఖాలను ఆశిస్తూండే ఆ కోరికలలో సమంజసంగా వున్న వాటిని తీర్చడానికి అహం ప్రయత్నిస్తుంది. నేను, నాది అనే భావాన్ని కలిగి వుండిన వ్యక్తి అచేతనంలోనూ, పగటి కలలలోనూ అనంద సూత్రాలను అనుసరించినా జాగృత దశలో వాస్తవ

కవిత్వా సూత్రానికి బానిసగా చేసేది మనస్సులోని విచిత్రసాత్విక భాగమైన అదృశ్యం, ఇది సాంఘిక సాంస్కృతిక సంబంధి.

అమీర్ రాజేశ్వరితో పరిచయం అయిన దగ్గర నుండి మరణించేవరకు ఏమాత్రం అంశ్యం చెయ్యనివ్వని సుఖాపేక్షతో మెంగడం, తన బాంధవ్య అధుపస్తుండన్న భయంతో రాజేశ్వరి గర్భంలో దూపు ఉద్భవనే బిడ్డని సైతం అద్భుతం అని భావించి కొమ్మని అంక్ష పెట్టడంవంటివి అమీర్ ద్వారానే పరిచయం కలిగిన మీరాతో రాజేశ్వరి అమీర్ పరోక్షంలో అనుబంధం పెంచుకోవడం, అతను అమీర్ చేతిలో బెబ్బలిస్తున్నప్పుడు, ఆగాదంలోకి జారిపోతున్నప్పుడు అతనికై ఆరాటపడటం, మీరాని పదజుకోలేక పోవడం వంటి చిత్రణములు, అనంతర కథా చిత్రణము చలంపై ప్రాయిత ప్రభావాన్ని సృష్టపరుస్తూనే వున్నవి.

చలం మూజింగ్స్ లోని ఈ వాక్యాలు దీనిని కొంతవరకు ద్రువపరుస్తూ ఉన్నాయి. తోడుగా, వెనకగా చరిత్రీకరిస్తే ఒకటే సంగతి తేలుతుంది ఎవరికైనా. మనుషుల మనసులో వుండే ప్రోద్బలా

లన్నీ తరచి చూడగా అంతా Sex ప్రోద్బలమని తేలింది ప్రాయితేకి. ఇంకా తక్కి ఈ Sex ప్రోద్బలమూ అనబు జీవనానికంతా మూల సూత్రమూ ఒక్కటేనని కనుక్కుంటాడు.

'శ్రీమతి అవినీతి మార్గాం సంపరించేందుకు ఉత్తర కుండతాపడంకాక, అశేక రహస్యమైన మోటివ్స్-అందులో కొన్ని చాలా ఉదారమైనవి వుంటాయని నేను ఎనవైజ్ఞదేవీనందుకేగా సంఘం విరుదుకు పడ్డది నామీద' అంటాడు చలం.

చలం తన రచనల్లో సృష్టించిన శ్రీం పోక దలను, మనఃస్థితిని అర్థం చేసుకోవడానికి. తాను శ్రీ పురుషుల లైంగిక సంబంధాలకు అధిక ప్రాధాన్యం ఎందుకు ఇచ్చాడన్నది తెలుసుకోవడానికి మనోవైజ్ఞానిక శాస్త్రనీధాంతాం అవగాహన మెంతో తోడ్పడుతుంది.

వృత్తి మానసిక ప్రవృత్తికి ప్రచరణకి అతీతమైన యథార్థాన్ని గ్రహించే ప్రయత్నంలో వస్త్రాశ్రయంగా సాగించిన ఆలోచనకి అన్వేషణకి అక్షర యావకలైన మీ 'మైదానం'.

కవిత్వనిధి

రామ బాణము

సవమ సర్గము

ఉత్పల కౌండయ్య

కాలికొడి కూసె ప్రత్యూషప్రోవణమున
నిల మేఘానాన కనుల్ సులిమికొనుచు
జ్ఞంబిందె యెత్తిన చే దోయి దెంచి, సా
రించి, మైమరచి నిద్రించుచున్న
పురుగుల మధ్య మోహం పేరు పేరున
ననుగు ప్రేకుల బట్టి పుణికి లేపె
ప్రార్థనా గీతముల్ పాడదొడగె, నని
కాక కంఠమ్మందు కలువకున్న
శ్రుతి గ్రంథపయెనుచు బలిహారి బలిహారి
కాయగాచె నోరు వాయునమ్మ!
యనెడి తల్లి జూచి యనె కాకి యిందొక
దై న కావు కావు మనగలందె? 1

నోరు బెట్టి బ్రదుక నేరిచినానని
నవ్వుచుండ జనని నివ్వన జని
వృక్షశాఖ నెక్కి యక్షయమ్ముగ శ్రుతి
సాధనమ్ము సేయసాగె నదియు 2

దాని వినిభవతిమ్ము బుద్ధుండ లీల
గౌంతు లొక్కించ సవరించుకొనుచునాగె
నేను దూరాటపిన్ జనియించవచ్చు
గర్జనము విని బిక్క మొగములు బెట్టి 3
మరి కోడి కూసినపుడు ప్ర
జలు మేనుల నిద్ర దులిపి చని రొందొరుం
బిలుచుచు సాల యెదుట గుం
పులు కూడిరి చిత్తరువున బొమ్మల వోలెన్. 4
కనుల క పూర్వమై యెదట కన్నడు
దృశ్యము మేనులందరున్
కనులయి చూడ, ముందు చనగన్
చరణమ్ములు రాక, పోవకుం
దను మన సొప్ప కా విది జడమ్మయి,
మంత్రము పెట్టినట్లు 5
జ్ఞనమెటులో కళమ్ములు పకమ్మున
దెచ్చె నమస్కరించగన్. 5

కాటూరి కవిరాశీశం, పుత్తిగూడ, హైదరాబాదు-2

జూన్ '95 ; ప్రవంతి ; 25

దినముఖ కర్మల దీరివి
ముని స్థిరదై ధ్యాన యో మన నుండన్ మే
లక్ష్మిని వలగొని పూర్వండున
జనుల తోచె ప్రమథులందు శంకరుడవలెన్. 6

అమృహనీయ దర్శన సుఖమ్మగు
కండ్లని మేషపాటితో
నమ్మనుజుల్ దివోఽనులయట్లయి
రయ్యెడలం దొకంత కా
లమ్ము, నదృష్టవంతుం పరమ్ములుగాక
తొలంగునే యన
న్యమ్మగు భాగ్య మిచ్చు గడియల్
చిరపుణ్య చరిత్ర జన్మముల్

7

అబ్బి గర్భ తలమున మత్తంపుకు
లల్ల నల్లన విప్పికొన్నట్లు ధ్యాన
వాచినిధి మగ్నుడైన యా బ్రహ్మమయుని
కనులు తెరపిల్ల పడె శాంతి కాంతులీని. 8
కదలెన్ మహర్షి చూపర్ల
యెడ పాలకడకుం మంధ్యలేలాధరముల్
కదలునటు, లెదుటి జనమొక
యుదుటన సాతన్ ప్రవేశ మొందె సభక్తిన్. 9

పదుశిక నేడు తత్తదుల వా
డరుదెంచెడి వేళయాయె నొ
ప్పిదముగ స్వాగతమ్మ పరపెన్ పులుగుల్
భయ విహ్వలమ్ములై
యొడుగ దొడంగె నూర నిరుతోక్కట
పర్విడి సందు గొందులన్,
కదలెదనింక నే తడయ గాదు
సువిస్తర యాత్ర వెంబడిన్. 10

26 : ప్రపంచి ; జూన్ 20

అనుచు గడవ దాటు నమ్మొని వెనువెంట
నూరె కదలుచున్న తీరు తోచె
పల్లెగనిమ జేర వచ్చు సరికి మౌని
యంఃము లాగె వాడు నాగి రటనె.

వెనుదిరిగి వారిగని మని
యినదేవుడు తూర్పు కొండ నెక్కుచు భువినె
ల్లను మందారమ్ములు చ
లెను దోసిళ్ళ కంటిరేయిని యడిగెన్. 12

వారచ్చెరువురుగన, నిక
పోరాదా; పాడు బెట్ట బూనితిరేనిన్
యూరతు దెండ వసే సం
చాచ మొనర్చుమన మౌని; నవ్వు లొసంగెన్. 13

గ్రామజీ మౌని యెట్లెదుట కాచిడి
యంతకు మించు భాగ్యమిం
కేమిగ్రసీంతు మేము వరియింపగదే ;
యిదె యజ్ఞ యైనచో
గ్రామమనంగనెల తమకమ్ములు
సర్వము పాడు బెట్ట న
ప్లేమహితాత్మ! మీ యడుగులే గతి
మాకనుచున్ నమింపగన్.

మునిపరు మోము కోశనదమున్ వలె
సుందర మండహాస సం
జననము తోడ హూయగ
ప్రసన్న మనోహర దృష్టి నా ప్రజన్
కనుగొని నాయనుంగు సుగుణ
ప్రతులార! గ్రహస్థులార! యెం
దును గన నత్కుటుంబగతితో
ప్రతి నిమ్మనికన్ జగమ్మనన్.

అమ్మలు నయ్యలున్ మరలు
 దయ్యెడు మీకు శుభమ్ము లాదటన్
 నెమ్మడి పొందె, నిట్టగుచు నెయ్యము
 తొప్పనె యెందు నీ ప్రకా
 రమ్మగు సచ్చరి త్రము తిరమ్మగునేని
 ధరాతలమ్మనం
 దిమ్మనుజప్రవంచమున కేమి వలెన్
 చననిండు, పొందనెన్.

16

అని ముందడుగిడి బిరబిర
 చనుముని, సమ్మాని వెంట జనునల్వరగ
 న్దొనుచున్ నిల్పిరటనె త
 జ్జను లపులకలరు పొదలు చాటగుద్రనుకన్,
 అటుల విడి ప్రయుక్త విమలాయుధ
 ముద్దెడ బాసి మోనియ
 చ్చొట, నటవిన్ కటాకటుల
 యూరొక యోజన దూరము మాత్రము
 న్నుటుచు వదించు కొంట శ్రవణమ్మల
 జొన్నకి జేగువాడునై.

18

చనుదారి కుడ్య మెగసెనె
 యన నాయోగివరుడాగె, హస్తద్వితీయ
 మ్మునుసరుల రక్షణమ్మగ
 వెను జొపుచు, తూలివారు వెనుదాకతనన్. 19
 ముని వెన్న నా చతుష్టయ
 మును భయమున నొదిగి కాంచె పులి యొకడు
 మృగ

మ్మును నోట గరచి యడ్డము
 చనుటెలుకన్ పిల్లి పట్టి చను మాదిరిగన్. 20

తిగుగుచు వెన్నకు నమ్ముని
 వరు డలి ముఖుడగుచు వల్కె వారికి, కనుగొం
 దిచె బెబ్బలి కనికడమున్
 నరునకు సహనరునిపై నెనరు లేడుకదా : 21

ఆ పలుకాడుడున్ మరలి యమ్ముని
 మార్గము బట్టి పోవుచో
 నావగిడిన్. సగమ్ము తెరువాయె
 నొకింత శ్రమమ్ము వాని పో
 నోపునటంచు సొంద తరువొందు
 గృహమ్ముటులున్న వారికిన్
 జూపుతరిన్ వినంబడె థ్యనుర్
 పద ఘట్టన నెండుటాకులన్. 22

అసన్న మర్మరధ్వని
 వాసలతో నేక మగుచు బహుళమగుడు, సం
 త్రాసమున నల్వరరయన్
 హాసమ్మున నరసె మోని యంతర్ముఖుడై. 23

కూరిచియుండ తపసి యా
 పూరుపులట నాల్గు దిశలమోలెన్ చుట్టన్
 జేరి యుపవిష్టులగు నెడ
 బేరువగుచునగుచు రవము చెంతన్ జేరిన. 24

కార్మకములు, విద్యుక్తములు, గండ్ల గొ
 డ్డకులు ధరించు చేతులు గూడి
 భీషణాకృతులు, విభీషణా లోకన
 ముఖ్యోద నా శబ్దములు సమక్ష

మందున ప్రత్యక్ష మగుదు వారలు మూగ
 వోయి మాన్పడి తన్ను లప్పగించి
 చూపులాడుపగాక చూడ యోగీశ్వరు
 డాగతులన్ చేత స్వాగతించి
 కూరుచుండు దశయి క్షోరే చేసన్నచే
 నాయుధముల వార లవల బెట్టు
 జతన మరసి కరముసాచి వద్దన, వారు
 కూలబడిరి పిల్లి కూనలట్లు.

25

కమ విరుప్తుల శార్దూమ్యే
 మని దేవనిభుండు మానియదుగ న మాంత
 మ్మన వారు పదములంబడి
 వనట శుమిలి కుమిలి యేతువందొడగిరి పో. 26
 కన్నీట శార్దూమ్యుడు
 నున్న మొరకు జనుల హస్తయుగళి గురుండున్
 వెన్ను నిమిరి యోదార్పెన్
 మిన్నక తరుతలనుండి మిత్రుడు చూచెన్. 27

ఆదివారం

కన్నడము

తెనుగు

డా॥ జి. యస్. శివరుద్రప్ప

శంకరగంటి రంగాచార్యులు

ఈ దినం ఆదివారం ...

ప్రవహించే ఏరు బిడ్డున ఆగి మడుగై
నా తీరంలో చెట్టా, చేమా, తీగా, ప్రతివలించి

ఏమో తృప్తి,

అంత తొందరలేదు

ఉదయపు నిద్రకు మరికొంచెం పొడిగింపు

ప్రసాదించవచ్చు,

పెరిగిన గడ్డం ఇక రెండు మూడు గంటలు

వేచి యుండవచ్చు,

ఈ ఒక్క దినమైనా...

వచ్చిపోయే తొందరపాటు అడుగుల

పెరిగే క్యూతోకల,

బ్లాడ్ల చక్రాల

భ్రష్ట,

త్రైశ్చ,

రగడ లేకుండేట్లు

ఉన్న చోటే వుండి

నేనే నేనుగా కావచ్చు

ఈ నేను

పరానికి దిక్కుట తీసుకుని

ఇహపు వెయిటింగు రూములో

రైలు బండికోసం కాడుక్కుర్చోలేదు

నా ఉద్ధరణకు ఏ దేవునికీ లంచం ఇవ్వనవసరం లేదు.

సాధ్యమైనంతవరకూ ఈ వీధుల మీద

నా చక్రాల్నిరుద్ది సమిసేటట్లు చేశాను.

ఈ ఒక్కదినం

ఆగిన చక్రాల కీళ్ల కొకింత నూనెవేస్తాను.

ఎంత సొగసుగా వుంది!

తిరిక్కి కవతల

నీలి నింగితో పలుచగా తేలిపోయే ఆ మబ్బు!

క్రింద ఒకటి గుట్ట

గుట్ట మీద తల విరజోనుక నిలిచిన ఒకదేవెట్టు!

అన్నీ ఏకాంతి తీసుకుంటున్నాయి

ఈ సెలవు రోజున!

ఇలాంటి ఆదివారపు ఒక కదాన్నే

శాశ్వతం చేసుకుని ఉండొచ్చేమో

స్థిత ప్రజ్వాల, సిద్ధుల మనస్సు!

అలా చూస్తే, ఈ ఒక్క కదా

నేను కూడా ఒక సిద్ధుడిని,

లేకుంటే—

ఒకింత తక్కువ రకపు బుద్ధుడిని!

రిటైర్డ్ హెడ్మాస్టర్, ఇంటి నెం. 6/685-ఏ, రాంనగర్, అనంతపురం-515 004.

జూన్ 98; ప్రవంతి : 29

సబు

కనపర్తి రామచంద్రాచార్యులు

కొవ్వొత్తిలాగే,

అగరో తిలాగే.

సబు

స్వార్థ రహిత త్యాగమూర్తి !

అవగాహనవుండే అర్థమౌతుంది

దాని జీవనస్ఫూర్తి!

మనదేహంతో

తన దేహాన్ని రాపిళ్లు పెట్టి,

మన కాలువ్య నివారణలో

తన బ్రతుకును పణంగా పెట్టి,

అరిగి అరిగి, కరిగి, నరిగి

మనిషి సేవలోనే అస్తిత్వాన్ని

ఎంత అరిగినా

మరగల నవ్వుల తరగలే!

ఎంత కరిగినా

మెత్తదనపు మేలి నునుపులే

అర్థాంగితా-మృదువుగా

అంగాంగాన్ని నిమిరి

'అర్థాంగి' అయిపోతుంది :

కానీ

అత్మశుద్ధిలేని మనుషులకు

'దేహశుద్ధి' చేస్తున్నందుకు....

నిరసనగా పుసికి పోతుంది;

పరుల సేవకై

ప్రాణాణుల బలిపెట్టుకోవడంలో

అగర్బాత్తికి కొవ్వొత్తి అత్కైతే

సబ్బుబిళ్ళ చెల్లెలవుతుంది :

పవిత్ర స్నానమజ్జనంలో

ఒక సమిధగా లాలిపోయి

శవితా వ్రపంచంలో నిల్చిపోతుంది :

ఇంటి నెం. 7-3-66 పాతగంజాపేటి, సిద్దిపేట-502 103.

30; వ్రపంతి ; జూన్ 95

ఎర్రతివాసి

అడిగోపుల వెంకటరత్నం

అజ్ఞాత వాస మజిలీ
నన్ను నీ వాళ్ళో వడేసింది
ఉండేది మనమిద్దరమే...
పేగు తెగిన ప్రేమ
వాద్దులేని అనురాగం మధ్య
గాలి
నిశీధి
గోడలు గమనిస్తున్నాయి:
మజిలీ చార్త మనల్ని దాటితే
పచ్చికాయనై రాలాను
ఉద్యమం ఎదారేతుంది
ఒయాసిస్సు ఇంకి పోతుంది!
వీడ్కోలు తీసుకుంటున్నా...
స్వాగతం వీడ్కోలుకు
అమ్మ హృదయం
ఎప్పుడూ పరిచిన ఎర్రతివాసి:

నాగార్జున యూనివర్సిటీ, గుంటూరు-522 510

జూన్ 95 ; స్రవంతి ; 31

మందార మాట

నరసింహ శతకము-సామాజిక విమర్శ

గుండి రామ్మమాస్

'భూషణ వికాస శ్రీ ధర్మపురినికాస !
దుష్టసంహార నరసింహ దురితదుర !'
అను మకుటము గల 'నరసింహ శతకము'
శేషపు ఆరు కవిచే రచించబడినది. ఇకదు తెలం
గాడా ప్రాంతమందలి కరింనగరంజిల్లా జగిత్యాల
తాలూకాలో వేదశాస్త్రములకు పుట్టినిల్లై కళంకు
కాణాదిగా ప్రసిద్ధి చెందినట్టి గోదావరి తీరమున
'దక్షిణ కాశి' అనబడు 'ధర్మపురి' అను ప్రాచీన
పుణ్యక్షేత్రపండు జన్మించెను.

శేషపు చాత్రాడు వైష్ణవుడు. చాలా పేద
కుటుంబానికి చెందినవాడు. 'దాన ధర్మముల
సద్గతిని జెందుదమన్ను. పురముగా నాయొద్ద
దనములేదు.' (న-శ-9) అని అతడే దెప్పదము
వలన దనములేక దారిద్ర్య బావ లనుభవించినట్లు
తెలియుచున్నది. శేషప్ప గొప్ప భక్తుడే కాకుండా,
మృదంగ వాద్యములో అతనికి ప్రత్యేకత కలదు.
అట్టి తన కళను బ్రౌట కూడి కొరకుకాని, దనము
కొరకు కాని వినియోగించక శేవలము ఈశ్వర
భజన కొరకే అర్పించి తన భక్తిని వాదినాడు.

శేషపు కాలంనాటి సమాజంలో దగా,
దొడ్డన్యం, దుర్బరదారిద్ర్యము, లోభత్వము,

అహంకారము, అవినీతి, అక్రమాలు మొదలగునవి
సమాజాన్ని పట్టి పీడించేవి. అట్టి సమాజంలో
క్రొత్తిన శేషప్ప కూడా వాటికి ప్రభావితమై ఇటు
పేదరిక జీవితమును అనుభవించలేక, అటు సమాజ
పరిస్థితులకు తట్టుకోలేక పోయినాడు. దేవుని
అనుగ్రహము చేత తనకు అబ్బిన
సంఘమునందలి కుక్కును విమర్శిస్తూ: నీతి నిశా
యితలను ప్రబోధించువాని పవిత్ర గోదావరిలో
స్నానమాడి నరసింహస్వామి వారి ఆలయములోనికి
ప్రవేశించినాడు. బరు వెక్కిరి గుండెతో కన్నీళ్ళు
కార్చిల్లై పారగా, కవితా కన్య సమాజం
లోని చెడును రూపుమాపడానికి శేషప్ప మనో
గల్భమునుండి 'నరసింహ శతక' రూప లో
ప్రసవించినది.

'నరసింహ శతకమండ' 'కోటికి జలతాడ
కుట్టాయి యేటికి' వంటి చమత్కార పద్యములే
కాకుండా, ఎండిన ఊళ్ళగో డెరింగిందెవ్వడు |
వండిన ఊళ్ళకే ప్రభువులంత" మొదలగు కొరడా
దెబ్బలాంటి వద్యాలవెనుక అతని విమర్శనా -
దోరణిలే చుటన మెరుసాయి.

శేషపు రచన కొన్నిచోట్ల తగవంతునికి మొగ పెట్టుకున్నట్లుగా ఉంటూ సమాజానికి హితబోధ నిస్తున్నట్లుగా ఉండును.

‘గదా, యతి ప్రాసంజలము జూడగలేదు: పంచశాస్త్రోక వతనలేచి! ...

...నీ కటాక్షంబున నేరదించెదగాని! ప్రజ్ఞ నాయదిగాదు ప్రస్తుతింప! (న.శ 2) లోకంలో కొంతమంది పిల్లకవులు కొద్దో గొప్పో రచనచేసి తామె కవులమనే క్రమతో పదకారు కాని ప్రతిభా వంతులెప్పుడు ఎక్కువగా మాట్లాడరు అందుకే కాబోలు శేషపు తనకు శతక రచన చేసే ప్రతిభ ఉన్నప్పటికీ తాను చందశ్వాస్త్రాది గ్రంథములను చదువలేదని, కేవలము దేవుని దయచేతనే రచన చేసినానని తన వినయమును ప్రదర్శించినాడు. ఈ విషయములో ఆదికవి నన్నయ కూడా తనను రాజరాజు థావర రచన చేయుచున్నప్పుడు ‘దేవా విద్వంజునంబుల అనుగ్రహంబునం జేసి నా నేర్పు విధంబున నిత్యా-వ్యంబు రచించెద” అని వినయము తో పలికినాడు. నిజమునకు శేషపుకు చందో నియమాం గురించి తెలువకుండు అయిన శతక రచన ఎట్లా చేసినాడు? ఆయన చేసేరది కేవలం తెల్లకాగింప మీద నల్లగీత పెట్టడం కాదుకదా! భాషా సౌందర్యంతోపాటు, భావ గాంభీర్యతను మేళవించిన సీనపద్యము ఒక్కయ్యారంగా నేటికీ ప్రజల నాలుకలమీద నాటుకూడుతున్నదంటే ఆది ఆతని పాండిత్య ప్రదర్శనకు విదర్శనను మరేమిటి? ఇట్లు శేషపు ఒక పంక తన వినయ సందర్శన దేవుని యెదుట ప్రదర్శించినను, ఇంకొకపంక అల్ప విజ్ఞానము కలిగి పండితులను విర్రవీగేపారికి గాయములేని పోలీసు లాటి దెబ్బల్లాగా కొట్టినట్లుగా ఉన్నది. ఈ పద్యములో శేషపు ఎంత పాండిత్య

మున్నను వినయముతో మెలగవలెనన్న హితమును బోధించినాడు.

శేషపు కాలంనాటి సమాజంలో ధనమే జీవిత ద్వేయంగా భావించే ధనవంతులకు ధనంతోపాటు మానవతను కలిగించడానికి ప్రత్యేకమైన ప్రబోధం చేశాడు. శేషపు ధనికుం దృక్పథాన్ని సరిదిద్దే ప్రయత్నం ఈ విధంగా చేశాడు.

‘తల్లి గర్భము నుండి ధనము తెడె ప్పడు వెల్లి పోయెడినాడు వెంటకాడు’ (న.శ 15)

సమాజంలో కొంతమంది ధనికులు తామె ధనికులమని, తమ ధనమును చూసి ఎదుటి వారు తమ ఆదీనంలో ఉంటారనే క్రమతో సామాన్యుని మీద ఆధికారం చెలాయించడానికి ప్రయత్నిస్తారు. కాని అవి వ్యర్థమైన ఆలోచన. ఎట్లనగా ఏ విధముగానైతే మత్తగజమును తామరతూడిచేత కట్టి వేయుటకు చేసిన ప్రయత్నము వ్యర్థమగునో అదేవిధముగా ధనికులు తమ మాటలచే ఎదుటి వారిని కట్టివేయుటకు చేసిన ప్రయత్నము అంతే నిష్ఫలమైనది. ఆ విధంగా ధనవంతులు ధనాంధకారంలో పడి మానవతవ్యతిరేక విలువలను కోల్పోతున్నారు. కావున ధనవంతులు ధనము ఆశక్తతమని, పుట్టినశాడు తేలేదు, పోయేనాడు వెంటకాడు. మధ్యలో వచ్చిన సిరికోసం ఎందుకు క్రమ పడాలి? అన్న ఆలోచన వారికి కలిగినదైతే ఎదుటివారిపట్ల సమైక్యతా భావం కలుగుతుంది. ఆ విధంగా ధనవంతులను ప్రభావితం చేసే శక్తి చేనికున్నది. ధనికులను ప్రభావితం చేసే శక్తి ఆధ్యాత్మికమైన విలువలకు మాత్రమే ఉన్నది. అట్టి ఆధ్యాత్మిక దృష్టి అలవడినపుడు ధనవంతులకు ధనంతోపాటు మానవతకూడా వారిలో చోటు చేసు కుంటుంది. అందుకే శేషపు ఈ పద్యంలో సంప

దల అస్థిరత్వాన్ని తెలుపుతూ, అధ్యాత్మిక విలువలను అర్థంపెట్టుకొని ఆ మార్గంలో ధనికుల దృక్పథము మీద భ్యజిమిస్తినాడు.

ధనమును దాచే వారిపట్ల శేషప్ప చింత గల అభిప్రాయమును వెల్లడించినాడు.

పొందుగా మరుగైన కూమిలోపఃపెట్టి
దాన ధర్మములేక దాది దాది
తుదకు దొంగరికిత్తురో దొరలకప్పునో
తేనెజాంటిగలియ్యవారెదవరుకు!.....

(న. శ. 15)

నిజముగా శేషప్పకు ధనం మీద అసూయ కావలేదు 'పెట్టకాంకయేం బిడ్డమెత్తించెడు' అని పొట్ట తిప్పంకై బిచ్చమెత్తుతూ పెక్కు దాదిద్రవ్య వారలను భరించిన అతనికి ధనానికి గల శక్తి ఏమిటో తెలుసు, కాని వినియోగము సభరత్న మార్గంలో సాగాలని ఆయన కోరుకున్నాడు. తాము తినక దాన ధర్మము చేయక ధనమును దాది దాది వివరకు దొంగరికిస్తారో, దొరలపాలు తేస్తారేమోనని శేషప్ప ఆవేదన పడితాడు అట్లు ధనం దాది పెట్టే దానిని తేనె కూర్చి ఇతరులకిచ్చే తేనెటిగలతో పోల్చి పరిహసించాడు.

శేషప్ప కాలానికి దానగుణం చాలా వరకు అగ్గిపోయినది. దానము కొరకు వచ్చే ఆర్థిని వెళ్ళ గొట్టే దాతృత్వ హీనులను ఇట్లు విమర్శించినాడు.

లోకమందెవరైన లోభిమానపుడున్న
బిడ్డకురికి జేతపెట్టలేదు!.....(న. శ. 16)

'పేదరిక వారలను భరించలేక కొంత మం బిచ్చమెత్తడము కొరకు చాలా దేశములు తిరుగు తారు. కాని బిచ్చమెత్తడము అంత తేలికయైనది పనికాదు. బిచ్చంపెట్టే చల్లని తల్లులు కొందరుండు

లేమో కాని, లేదని వెళ్ళగొట్టే లోభులే ఎక్కువగా కనబడతారు. లోభులు దానము చేయకపోయినను తగాదాలేదు. కాని చేసేవారి దగ్గరకు వెళ్ళి తమ ముల్లె పోయినట్లుగా దాడిలు చెప్పి దానము చేయకుండా కొందరు అడ్డు పడతారు. అంతు వలన నూటికో, కోటికో ఒకరాత ఉంటే లోభివాని ప్రభావంలో వాడు కూడా విసిగిపోతున్నాడు. అందుకే శేషప్ప 'తాను బెట్టకరహిన్న లోపువట్టడు. కాని ఒరులు బెట్టక జాబియోర్యలేరు? ఇటువంటి క్రూరునకు బిడ్డకుం శ్రమవులుగా భావించినాడు. ఒక్కొక్కసారి బిచ్చగాండ్రకు బిచ్చము దొరకక గడ్డరింపులే ఎదురైనపుడు బిచ్చంపెట్టని వారిని తిట్టుకుంటూపోతారు. ఇది గ్రహించిన శేషప్ప 'అదిలోభుంను బిడ్డకుడుగ బోసుకురోత!' (న. శ. 62) అని లోభులమీద అసూయ పడినాడు కావున ఎవరైనా విడిది దాక్కర్తవం గల అలవరచుకున్నప్పుడే సమాజంలో గుర్తింపు ఏర్పడుందన్న నగ్గునత్యమును ఈ తద్యమద్వారా చాటినాడు శేషప్ప.

కుటుంబములో పిల్లలు చెడు ప్రవర్తన కలిగిన వారైనచో అబాధ్యత తల్లితండ్రులందేనని శేషప్ప ఇట్లనినాడు.

... 'తనయుండు దుష్టుడైన తండ్రితప్ప!—కూతురు
... (న. శ. 12)

ఏ తల్లితండ్రులైననూ తమ బిడ్డలను మంచి మార్గములో ఉంచుటకు శ్రద్ధతీసుకోవాలి. ఒకతేళ ఎప్పుడైనా సంస్కారము తప్పి ప్రవర్తించి నట్లైతే వెంటనే మందలించాలి. ఐతే పిల్లలను మందలించడానికి ముందు తల్లితండ్రులు చక్కని ప్రవర్తన కలిగి ఉండాలి. లేకుంటే పిల్లలు తమ మాట వినడము ఆటించి ఎదురుతిరిగే ప్రమాద

మన్నది అరకంగా పిల్లలు ఎదురు తిరగడానికి తల్లితండ్రులేతప్పచేసినవారవుచున్నారు. అంతేకాదు కొడుకు దుర్మార్గుడైతే కుటుంబమునకు అవకీర్తి ఎట్లు వచ్చునో ఈ క్రింది శ్లోకము ద్వారా తెలియుచున్నది. 'కుష్మేంద్రేనేనపుష్పేణ వనం పుష్పిత పాదపం, కులంబారిత్రపేనేం పురుషేన్వేనదవ్యతే' (వంచరాత్రము-12) ఏవిధముగానైతే వచ్చుని వనములో ఒక ఎండిన చెట్టుఉండి దానికి నిప్పు అందినవడు వనిమంతయు దహించిపోవునో అదే విధముగా కుటుంబములో కొడుకు దుర్మార్గుడైతే వాడివల్ల వచ్చే అవకీర్తి వాడికేకాక తల్లితండ్రులు మరియు కుటుంబమే అవకీర్తి పాలవుతుంది కావున పిల్లలను మంచి మార్గములో నడిపిస్తూ, కుటుంబ గౌరవాన్ని రక్షించే వాడ్యత తల్లితండ్రులది. వద్యము పిల్లల వట్ల వాద్యతలేని తల్లితండ్రులను ఈ హెచ్చరించినట్లుగా ఉన్నది

సంఘమునందరి కుక్కునేరి తీక్షణముగా విమర్శించుటలో వేచునది అందెవేసిన చేయి. శేషవృత్తు కొన్నిచోట్ల వేచున ననుననించి సమాజం క్షణను అద్దము వట్టిసట్లుగా చూపినాడు,

'అదికవిద్యావంతు ప్రయోజకులైరి, పూర్ణ కంఠం సభాపూజ్యులైరి'...(న.శ.21)
'విద్యాన్ సర్వత్ర పూజ్యతే' విద్యాంనుడు ఎక్కడై నను పూజించబడతాడు. అన్నసూక్తి ప్రకారం విద్యావంతులు ఎక్కడై నను పూజించబడాలి. కాని శేషవృ కాలంబటి సమాజంలో ఎంతో పరిశ్రమ చేసి పాఠ్యమును సంపాదించిన విద్యావంతులకు సరియైన గౌరవము. గుర్తింపు లేక నిర్లక్ష్యము చేయబడుతున్నారని కవి తన ఆవేదనను వ్యక్తం చేసినాడు. శేషవృ వైవిధ్యముగా చెప్పినట్లు వేటి సమాజ పరిస్థితి కూడా అదే విధముగా ఉన్న

దనుటలో అతిశయోక్తిలేదు. ఎందుకంటే నేటి సమాజంలోని విద్యావంతులు కూడా ఉన్నస్థానములో ఉండే తగినవృద్ధికి, సరియైన గుర్తింపు అవకాశము లేక వివిధ కారణాల వేత మరుమూల గ్రామాంలో మరుగునపడి అప్రయోజకులవుతున్నారు. మరి విద్యావంతులే అప్రయోజకులై న పుడు విద్యను నేర్చుకోవడానికి బావిరాలం వారికి అలోచించవలసిన పరిస్థితి ఏర్పడుతుంది. కాబట్టి విద్యావంతులు ఎక్కడై నను ప్రయోజకులుగా గుర్తింపబడాలి. గౌరవింపబడాలి. అప్పుడే సమాజంలో విద్యా ప్రమాణాలు మెరుగు పడడానికి పింపుతుంది. ఈ వద్యంలో శేషవృ విద్యాధికుల ఖట్ట సానుభూతి ప్రకటించుడు, సమకాలీన సమాజంలోని పూర్ణకుంతం మీద తీరుగుబాటు చేసినాడు.

శేషవృ సమాజంలోని కళ్లుకు ఎరిచుపడమే కాకుండా ఆ సమాజంలోని నీలనించేవుని కూడా విడదీపెట్టక, ఉప దారిద్ర్య వారలను నివారించి, రక్షించుచుని దేవున్ని వ్యాజస్తూతి రూపంలో ఇట్టినాడు.

వనము దేవున్న సమ్మతున్నప్పుడు కష్టాలు ఎదురైతే నీవు చూకేంచోవు, మమ్ములను కాపాడ పలసిన వార్యత నీదేనని దేవున్ని ఎత్తి పొడుస్తూ, మొరపెట్టు తుంటాము. శేషవృ కూడా దేవున్ని సమ్మతున్నాడు కాబట్టి ఉదరపోషణలై యొకరి వాళిపక నేరనాకన్నంబు నీకు నడుపు.....
(న.శ. 46) అని అన్నపస్త్రానిద్వి అడకొమ్మని శ్రీకాళుని వెడుతున్నాడే కాని బళ్ళక్కయింను అడుగలేదు. అప్పటికి నరసింహ ప్రభువుకు అరనిపై క్రరుణ కలుగలేదు. ఇక సహించి ప్రయోజనం లేదనుకొని 'పెట్టలేనంటివా పిన్న పెద్దలలోన దగవుకిప్పుడు డీయ తలచినాను...

అంటూ దేవుణ్ణి తగవుకు ఈడ్చే పరిస్థితికి వచ్చాడు. భక్తులను పోషించు బాధ్యత దేవునికి కావున తనను పోషించుటకు ధనము బాగమైనచో తలకిరీటము, కుండలములు పెడిగొలుసు లమ్ము మున్నాడు. నిజమే మనకేదైనా సమస్య ఎదురై నప్పుడు విలువగల వస్తువులను లాకట్టు పెట్టెనా అపరిస్థితి నుండి బయట పడతాడు. శేషపు పరిస్థితి కూడా అందు: 'కొనకు నీ శంఖ చక్ర ముల్ కుడువబెట్టి గ్రాము కొనంగి పోషించు (న. శ. 46) మని దేవుణ్ణి నిందిస్తాడు. 'దేవుడు కూడా భక్తుల కోర్కెల తీర్చడానికి భయపడి ఒక్కొక్కసారి పారి పోతాడేమో' అందుకే శేషపు అందరేమైనా నిన్ను గుఱవబెద రందు క్షీరసాగరమందు జేరినాను'. ... (న. శ. 40) అని దేవుణ్ణి వెక్కిరించులాడి నాడు ఈ పద్యములో శేషపు త్రికరణ భుద్ధిగా భగవంతుని నమ్మి ఆ మార్గంలోనే నరసింహ ప్రభువు యొక్క బాధ్యతను గుర్తుచేసి, వ్యాజ్య స్తుతిలో దేవుణ్ణి విమర్శించిన ఆయన విమర్శ నా ధోరణి ప్రశంసించదగినది.

జట్లు 'దుష్టసంహార నరసింహ దురిత దూర' అను మకుటమునెడి ఆయుధమును చేత బట్టి సమాజంలోని జెడును రూపుమాపినాడు. ఆయన చెప్పిన పతి విభవయము సమకాలీన సమాజానికి సంబంధించినప్పటికీ అది సార్వకాలి కమెనది.

పాల్వెడైం లెఫ్టర్ తెలుగు విభాగము ప్రభుత్వ డిగ్రీకాకాళాం నిర్మల్. జిల్లా అసీబాబాద్

గాంధేయ మార్గంలో నేడు రాజకీయ వ్యవస్థ సాధ్యమా ?

ఇది మనముందున్న గడ్డు సమస్య. మన మేధావులు నాయకులు యాశువస్య పరిష్కారంతో తంతునకలై విభిన్న ధోరణులను వెళ్తున్న రున్నారు. అందువలన మొట్టమొదటగా రాజకీయ వ్యవస్థకు గురించి గాంధీజీ చెప్పిన అభిప్రాయాన్ని తెలుసుకొందాం - 'నీతి, నియమాలు లేని రాజకీయం మహాపాపం. అది సప్రమహా పాతకాలలో ఒకటి అవుతుంది.' -గా

ఇప్పుడు ఆయన నడిపిన నైతిక విలువలతో రాజకీయ పోరాటాలను సాగి వశించదాము.

గాంధీజీ నెంకొల్పిన నైతిక విలువలేవాటి? ఆయన రాజకీయ పోరాటానికి పువయోగించిన అయుధాలు ఏమిటి? నేడు ప్రపంచభాంకి గాంధేయ మార్గమొక్కటే అని ఎందుకు అనుకొంటున్నారు?

ఆయన సాపించిన నైతికవిలువలు అనుకున్న దాన్ని చెప్పడం, చెప్పినదాన్ని ఆచరించడం, దానినే సంస్కృతములో మనసా, వాచా, కర్మణా సమర్థ్యము అంటారు, అంటే మానవుని ప్రేమించడం, గౌరవించడం. బాధలతో వున్నవారిని ఆదుకోవడం, మానవదర్శనం. మానవుని మానవునిగా గౌరవించే మానవత్వం కావాలి. అప్పుడే సామ్రా త్యము. సామరస్యము, శాంతి వర్ధిల్లుతాయి. మానవునిలోని చెడు ప్రవృత్తిని లేక పాలనా వ్యవస్థలోని పాశవిక విధానాన్ని ఆధునికీకరణానికి అక్రమాను ఎదిరించడానికి చెడును

తొలగించడానికి ఆయన అవలంబించిన ఆయుధములు సత్యము, అహింస, రాజకీయ పోరాటముతో ఆయన సాగించిన పోరాట విధానాన్ని సత్యాగ్రహం అన్నారు అనగా సత్యము కొరకు వీధిని పట్టు ప్రాజము పోయినా వర్తాలేదు, కాని సత్యమును వీధిరాదు. దీనికే మరి యొక పేరు అహింసాపాతం పోరాటము. ఈ పోరాటంలో పాల్గొనే వ్యక్తి దైర్యము, సాహసము, అత్యుత్సాహ కలిగి వుండాలి. ధర్మము కొరకు పోరాడు తున్నాను అను విశ్వాసం, జీవితాన్ని అర్పించు చున్నాను అను నమ్మకము కల్గియుండాలి. మనము సాధించ వలసిన లక్ష్యము ఎంత వున్నంత మైనదో, వచితమైనదో అంతటి ఉన్నతమైన, వచితమైన సాధనను లక్ష్యనిధికి ఉపయోగించాలి. భారత ప్రజలకు స్వాతంత్ర్య సమరపార్వత సర్వోత్తమ లక్ష్యము. అట్టి వరను లక్ష్యమును సాధించుటకు సత్యాగ్రహం ఒక్కటే తోడ్పడతమైనది

గాంధీజీ సత్యాగ్రహ విధానం వలన ఒక నైపుత్యాన్ని పెంచాడు మరి యొకనైపు నిర్మాణ కార్యక్రమము ద్వారా నైతిక శక్తిని పెంచాడు. బెర్రరిజం నైతిక పతనానికి మూలం. సత్యాగ్రహానికి పూర్తిగా విరుద్ధం. అందు వల్లనే గాంధీజీ కాలగెస్ట్ ప్రవేశించి ఈ పోరాట వద్దటని అవలంబించగానే మనదేశంలో విప్లవవాదం అగిపోయింది. నైతిక విలువలకు గురింపు వచ్చింది. హింసా యుత మార్గము శక్తిని, సంపదను వృథా చేస్తుంది. ఈనాడు వివిధ దేశాలు అభ్యాయుధాలు సమకూర్చుకొనేందుకు పిచ్చి వట్టిసట్లు ప్రయత్నిస్తున్నవి. ఈ తరుణంలో విశ్వమానవులకు ఒకే ఒక కాంక్షి వుంజము కనబడింది. వ్యక్తికిగాని, ప్రభుత్వానికి గాని కాంతి, అహింశలే శరణ్యములు. సోదర భావాన్ని పెంపొందించడానికి దృఢ సంక

ల్పంతో పాటు దైర్య సాహసాలు కావాలి. గాంధీజీ ఈ విలువలను సాధించడంలో విజయులయ్యారని, సరిహద్దు గాంధీ శత జయంతి ఉత్సవాల్లో చెప్పారు. 1945 ఆగస్టు 6వ తేదీన హిరోషిమా మీద వేసిన అటంబాంబు వలన లక్ష మంది చని పోయారు. ఇప్పటి అణ్వస్త్రాణు వెయ్యి కోట్ల మందిని మట్టు పెట్టగలవు ఈ నెల 23వ తేదీ దినవత్సరంలో రాబోవు లేజర్ అణ్వస్త్ర ప్రభావం మరింత భయంకరంగా వుంటుందని తెలియ పర్చింది. దాని యొక్క ప్రభావం 'రణము లేని మరణము. ఆయుధాల చేపట్టి యుద్ధానికి బయలు దేరుతారు. ఇప్పటి ఆయుధాల పురాణములో చెప్పబడిన సమ్మోహన గాయక. బ్రహ్మాస్త్రముం వంటివి అందుకనే అణ్వస్త్రాణు నిషేధము కొరకు అగ్ర రాజ్యాలు కూడా ప్రయత్నిస్తున్నాయి. చాటి నిర్మాణం కొరకు ఖర్చు పెట్టే కోట్లాది రూపాయలు మానవ కల్యాణము కొరకు వినియోగిస్తే చాలిద్రవ్య లేఖకు దిగువనవున్న మానవాళి ముక్తి కలుగుతుంది ఇటీవల రిచర్డ్ ఎటర్నింగ్ బరో గాంధీజీ జీవితాన్ని నీనిమాగా తీశాడు. అది అనేక దేశాల్లో ప్రదర్శించబడింది. పాచ్చిత్య దేశాల్లో కూడా గాంధీజీ చూపిన బాట అనగా అహింసా మార్గము ప్రస్తుతం అతి కష్టాలలో యున్న ప్రపంచానికి వెలుగు బాట అని, మానవతా మనుగడకు శ్రీరాధుర్న అని విశ్వకాంతికి తోడ్పడే ఏకైక మార్గమని నీనిమా వారిలో విశ్వాసాన్ని కలిగించింది.

మన దేశ రాజకీయ స్వాతంత్ర్య పోరాటం ను గాంధీజీజీ నడిపించారు. భారత దేశం స్వతంత్రము పొందింది. కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం ప్రజలకు రాజకీయంగా నమాన అవకాశాలు కల్గించింది. అధికంగా ప్రజలు బలపడేటట్లు, దేశ

ప్రగతికి, ప్రజల సంక్షేమానికి కృషి జరగవలసి యున్నది. గాంధీజీ ఆశించినట్లు ప్రతి జాతికి కనీస అవసరాలు తీరే విధంగా సంపూర్ణ స్వరాజ్యం రావలసి వుంది. ఈ పనిని సాధించడానికి మన దేశంలో కాంగ్రెస్ తప్ప బలమైన రాజకీయ పక్షము మరియొకటి లేదు. గాంధీ గారు తాను బ్రిటి కుండగానే సర్వోదయ సమాజ స్థాపనకు కాంగ్రెస్ సంస్థను రద్దు చేయ మన్నారు. ఆయన చనిపోయిన తర్వాత అధికారంలోకి వచ్చిన కాంగ్రెసు చాడుల్లో పెరిగిన స్వార్థము, పెరుగు తున్న అవినీతిని, అనుభవిస్తున్న ఆదంబరజీవితాన్ని చూచి గాంధీగారి సూచనను పురస్కరించుకొని తర్జన భర్జనలు జరిగాయి. కాంగ్రెసు సంస్థను రద్దుచేసే దేశాన్ని సమైక్యంగా నడిపించ గల శక్తిగల వేరే పార్టీలులేవు. దిన్న దిన్న పార్టీ లతో ప్రాంతీయ తర్వాలు పెరిగి దేశసమైక్యతకు ముప్పు గలిగే ప్రమాదము కనబడుతున్నది. అనేక

త్యాగాల ఫలితంగా సంపాదించుకొన్న స్వార్థం త్యాగాన్ని పరిరక్షించుకొనే ఉదేశ్యంతో కాంగ్రెస్ సంస్థ గాంధీజీ సూచన మేరకు రద్దు చేయబడలేదు. తర్వాత చరిత్ర కాంగ్రెస్ ఉండటమే దేశానికి మేలు అని స్పష్టమేసింది.

అయితే స్వార్థంత్ర్య పోరాటాన్ని నడిపిన కాంగ్రెస్ సంస్థ కాలక్రమేణా నైతిక శక్తిని కోల్పోతూ వస్తోంది. బాధ్యతా రహిత ప్రవర్తన ఆదంబర జీవిత విధానము, పరస్పర ఆరోపణలు, ఆశ్రిత పక్షపాతము పెరిగినవి. తప్పులను ఖండించడము, లేక సరిదిద్దే పద్ధతులు తరిగి స్వార్థం పెరిగి అవినీతికి పాల్పడటం జరుగుతూ వుంది. ఇక సమాజాన్ని చూస్తే నైతిక విలువలు క్షీణించిపోయాయి. తీవ్రవాదం పెచ్చురిల్లింది. ప్రతి పార్టీలోను ఈ లక్షణాలు కనబడుతున్నాయి. అందుకనే గాంధేయ మార్గం వైపు దేశములోను విదేశములోను దృష్టి మరలింది.

మంధలి, వెంకటకృష్ణారావు అవనిగడ్డ. కృష్ణాజిల్లా

కథనీతి

ఏది నిజం ? ?

హిందీ మాం

డా॥ సరోజ త్రిపాఠి

తెలుగు అనువాదం

శ్రీమతి పారనంది నిర్మల

సూటు, బూటు వేసుకొని మిస్టర్ ఎన్ శంకర్ తన యింటోనే కుర్చీలో కూర్చుని 'ఆఫీసర్ హోదా' లో ఉన్నట్టు కనిపిస్తున్నారు. తనపై పే వస్తూన్న మినెన్ తెలకుమరిని చూసి 'హలో డార్లింగ్' అని పలుకరించి సోఫాలో కూర్చోమని నైగ చేసేడు. ఎస్. శంకర్ దగ్గర కూర్చోగానే ఆమెలో ఎన్నో వారాణ్ణి బయలుదేరిన సందేహం రెక్కలు రెవరెవలాడిస్తూన్న వివిధలా బయటకొచ్చి గెంతులేస్తున్నాయి. 'ఇంగ్లీషువాడవై ఆసాధారణమైన ఆధికారం కలిగిన స్వామి! హిందీ సప్తాహం ప్రయంతో హిందీలోనే సంతకాలు చేయటమే కాక హిందీ వాడుకపై బ్రహ్మాండమైన ఉపన్యాసాలిచ్చే హే ఆఫీసర్ శిరోమణి! నిజంగానే మీరు నన్ను 'దార్లింగ్'గా భావిస్తే, నాటిక్కానాక సందేహాన్ని తొలగించండి. నాసందేహం "హిందీ" గురించే దయానంది సరస్వతి నుండి గాంధీ మహాత్ముడి వరకు, కేవల చంద్రమౌళి సుభాష్ చంద్ర బోస్ వరకు ఏ హిందీని సమర్థించారో ఆ హిందీని మీరు కూడా సమర్థించి స్పష్టంగా ఉపన్యాసాలిస్తారు. ఆ హిందీని నిజజీవితంలో ఎందుకు వాడరు?

మీరెందుకు పిల్లలతో కూడ యింట్లో ఇంగ్లీషులోనే మాట్లాడుతారు? స్వామి! మన పిల్లలేకాదు, కానీలో వుండే మొత్తం పిల్లలందరూ ఇంగ్లీషు స్కూళ్ళలోనే చదువుతున్నారు. హిందీ మీడియం స్కూళ్ళకు వెళ్ళే జాళ్ళ నెంతో చిన్నచూపు చూస్తున్నారు. హే శంకర్ గారూ! నేను పుట్టిందీకి వెళ్ళినప్పుడు అక్కడ కూడ కాన్వెంట్ స్కూళ్ళే కళకళలాడుతూ రనిపించేవి, గవర్నమెంటు స్కూళ్ళు కళాహీనంగా పాలిపోయి వున్నాయి. హే అంతర్వామి! నేనప్పిచోట్ల ఇంగ్లీషు గొప్పే చూశాను. స్వయంగా మీరు కూడ మిగిలిన జీవితంలో ప్రతినివేషం ఇంగ్లీషే జీవిస్తూయుంటారు గాని హే చాదా! మీరు తమ సాంఘిక జీవితంలో వేదిక లెక్క హిందీనే స్తుతిస్తూ స్తోత్రం చదువుతుంటారు. పత్రికల్లో ఇంగ్లీషుకే వ్యతిరేకంగా వ్యాసాలు రాస్తూంటారు. 'ఇంగ్లీషు'ని వ్యతిరేకస్తూ నివృత్తు కురిపించే మీవ్యాసాని చదివితే శరీరం గగుర్పొడుస్తుంది.

హే ఆర్యపుత్ర! ఇటువంటి విరోధాత్మకమైన మీ ప్రవర్తనని చూసి నేను సందేహిస్తుంటాను. హే

సర్వజ్ఞస్వామీ! ఈ ద్విపాత్రాభినయంలో వున్న రహస్యాన్ని కాన వివరిస్తా! హేత్రు! దయ చేసి మిక్కిలానీ, అదే 'మి'దార్లింగ్' క్రమని తొంగిస్తా! ప్రభు! ఎస్. కుమారి ప్రశ్నలని అడిగి సమాధానం కోసం ఆశతో ఎస్. శంకర్ పెదవుల మద్యనున్న సిగరెట్ పైపుని చూడ సాగింది. మిస్టర్ శంకర్ సిగరెట్ పొగను మిసెస్ ఎస్. కుమారి అమాయకత్వం పై ఊదుతూ ఆనందించారు. అతడు నవ్వుతూ అన్నాడు—
 “మంచిది, సరైన సమయం కానే సీవు ఇటువంటి క్లిష్టమైన ప్రశ్న వేసేవుగాని 'ద్విపాత్రాభినయం' అనే పదం నాకు నచ్చలేదు. తెలివి తక్కువవారే ఇటువంటి పదం వాడుతారు. మంచి సామ్రాజ్యంలో వున్నవారు ఇలా మాట్లాడరు. రాజకీయంలో పటుత్వం, కుట్రనీతి తెలియని వారే ఇలా అంటూ ఉంటారు. ప్రయోజనపు దేన్నైతే ద్విపాత్రాభినయం' అన్నావో అదే వర్తతి ఇండియా మొత్తంలో వాడుకలో వుంది. ఇదే ఆచుకకళ. 'మోడర్నిటీకి' గుర్తు ఇదే లొక్కం. చెయ్యదల్చుకున్న పని గురించి చెప్పనవసరం ఏముంది. ఏ పన్నెత్తే చెయ్యమో, దాని గురించే ఎక్కువ ప్రచారం చెయ్యాలి దాని గురించే హామిలిస్ట్రీ మనదే! ప్రజలకి చేతులెత్తడం పెట్టాలి. వీరిని తరతరాలుగా నమ్మించి నాట్యం చేయించవచ్చు. ఇందువల్ల నేను చెబుతున్నాను, విను. నీ ఆవుశ్వర్య పడనట్లైతేడు. క్రతు పడటం వ్యర్థం. మేము ఉద్యమం చేపట్టం మనవని ఉద్యమంపైని వ్యాసం వ్రాయడమే.

హే దార్లింగ్! భారతదేశ 'భాషాతత్వం' లోనున్న గూఢార్థం తెలుసుకోలేని సామాన్య ప్రజలు ఈ విధంగానే బ్రాంతిలో చిక్కుకు పోతారు. హే ఎస్. కుమారి! ఎలాగైతే ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానంతో సంబంధించిన నిగూఢ రహస్యాలని తేవలం

పుస్తకాలు చదివి తెలుసుకోలేమో, సమర్థవంతమైన గురువుల ద్వారా తెలుసుకొని సిద్ధిని పొందగలమో అలాగే మనదేశంలో నున్న భాషాతత్వాన్ని, జాతీయ భాషావిధానం, లేక దానిమార్పులు, చట్టాలు లేక నాయకులు/అధికారులచిచ్చిన ఉపన్యాసాల వలన అర్థం చేసుకోలేము. మామూలుగా వీటిని విని అందరూ అర్థం చేసుకోలేరు. మా బోడికొద్ది అధికారులే వీటిలోనున్న గూఢార్థాలకి అర్థం చేసుకోగలరు. తెలేష మడియాని లాంటి వాడు ఈ గూఢార్థాలని వెల్లడించడానికి వూనుతున్నారు. దీన్ని అర్థం చేసుకోవటానికి మావంటి పవరపుర (బంపైన) అసీనర్ కమ్ గురువుని చేడకోవాలి. ఈ వేళ నీలో ఈ రహస్యాన్ని తెలుసుకోవాలని అనిపిందిది గనుక నేను కూడ సీవంటి మనిషి పడుట అన్ని రహస్యాలనూ వివరించడానికి సిద్ధంగా వున్నాను. హే ప్రాణేశ్వరి! ఈ 'భాషాతత్వం' (లేం గు వేట్ పోసి) ప్రచరణగా నెహ్రూగారి మనసులో ప్రస్ఫుటించింది, రాజాజీ సునీతిగారు కొంతమంది శమీక కార్యకర్తలవల్ల కూడ యిది సల్లవించింది. కాని తరువాత ఈ సీతి (పోసి) దినదిన అభివృద్ధి చెందుతూ రాజీవ్ గాంధీ కాలంలో పరాకాష్ఠకు చేరింది. పి. పి. సింహా, మహారాజు కూడ రాగమే ఆలపిస్తున్నారు. హే ఎస్. కుమారి! ఈ విచిత్రమైన రహస్యాన్ని సామాన్యులు తెలుసుకోలేరు. సామాన్యులైతే దిన పత్రికలలో దేశనాయకుల ఉపన్యాసాలు. కాల కవుల భావాలు చదివి హిందీని నీజాతీయ భాష రూపంలో దిద్దడానికి ఏనైనా లోటు పాటలు వుంటే అవి కొద్ది కాలంతో పూర్తై పోతున్నాయనే అనుకుంటారు. ఈ రహస్యం తేవలం కొంత మంది దేశ నాయకులు అధికారులతో తెలుసు. ఒక అధికారి మరో అధికారికి నెమ్మదిగా రహస్యాన్ని చెబుస్తాడు. నీవు కూడ ఒక భార్యక గల అధికారి భార్యవు గనుక ఈ

రహస్యాన్ని తెలుసుకొనే అధికారము వుంది. నిజమైన తల్లు తమ భార్యతో ఏరహస్యాన్ని దాచరు పెద్ద పెద్ద సమస్యలతో కూడిన గొడవలని కూడ తమ భార్యతో తప్పకుండా చెబుతారు

హే ఎన్. కుమారీ: దేని వల్లైతే మా వంటి హిందీ అభివర్తం అస్త్రీకృత అధారపడి వుందో ఆసర్యనిద్దించే 'భాషా తత్వానికి' చేతులెత్తి దండం పెడతాను. అతి సరళమైన భారతీయ వాతావరణం గురించి ఇంగ్లీషు భాషలో ఆరి తేరిన వాళ్ళు ఇంగ్లీషులో వ్యక్తం చేస్తారు. ఆ తరువాత మా వంటి హిందీ అధికారులు హిందీలో అనువదిస్తారు. ఈ విధంగా భావం తిన్నగా హిందీలోకి రాకుండా ఇంగ్లీషులోంచి వచ్చి ఒక కొత్తరకమైన అందచందాని తీర్చిదిద్దు కుంటుంది ఎలాగంటే బీహార్ ప్రధమ ముఖ్యమంత్రి డా. 'శ్రీకృష్ణ సింహ'ని ఇంగ్లీషులో వార్తలు చదివే వారు 'డా. కృష్ణాసింహ' అని చదువులారు 'డా.' తరువాత 'శ్రీ' అనే అవసరం లేదనుకుంటారు కాబోలు, ఎందుకంటే 'డా' అనే సూర్యుని ఎదుట 'శ్రీ' అనే విజుగురు పురుగు ఎలా నిలం గలదు? 'కృష్ణ'ని 'కృష్ణా' అనవలసివచ్చే, ఆ తరువాత హిందీ వార్తలు చదివే వాళ్ళు కూడా పెద్దలు చూపిన ఈ మార్గాన్ని అనుసరిస్తారు, అంటే 'బీహార్ ప్రధమ ముఖ్యమంత్రి' డా కృష్ణా సింహ' అక్కడ ముఖ్యమంత్రి పేరుని కూడ వార్తలు చదివే వాళ్ళలాగే చదువుతారు. హే దేవి ఓ భావ మరొక దానితో కలిసి ఎంత ప్రభావవంతంగా తయారవుతుందో నీకు పై చెప్పిన ఉదాహరణతో అర్థమై వుంటుంది, భాషలో ఒక అద్భుతమైన చమత్కారం వస్తుంది

హే డార్లింగ్! ఇన్నాళ్ళు నాతో కలిసి వున్నప్పటికీ నీలో యింకా సందేహం అన్నాయంటే తప్పకుండా హిందీ వర్తిరం ప్రభావమై యుంటుంది. ఇటువంటి సంగయాలు మూర్ఖులు, చదువుకోనివాళ్ళు రాజకీయ నేతలు ఉపన్యాసాలని వేద వాక్యాలనుకునే వాళ్ళు, విమనాల్లో ఎప్పుడూ ప్రయాణం చెయ్యని వాళ్ళు, బడు కారం నోటళ్ళకు వెళ్ళని వాళ్ళు అంటే 'మాడర్నిటీ' అంటే తెలియని వారి మనసుల్లో పుడుతుంటుంది

హే పియా!, ఎవరైతే దావాప్రవాహంగా ఇంగ్లీషు మాట్లాడలేరో వాళ్ళ భాషలో కూడ మార్పుండదు. అటువంటి వాళ్ళకి యిహలోకమే కాదు పరలోకంలో కూడా స్థానం వుండదు. ఇటువంటి వాళ్ళని రెండోరకం హైరుంటారు, వీళ్ళు సిగ్గుతో వంగి యుంటారు. అటువంటి సిగ్గువల్ల గొప్పగొప్ప అధికారులు పెద్దపెద్ద రాజ కీయనాయకుల ఎదుట నోరు విప్పలేరు. ఇవన్నీ మన భారతీయ సాహిత్య పాఠామి'లో కూడ నీకు ఇంగ్లీషులో మాట్లాడటం రాకపోతే సిగ్గుతో తల వంచుకోవలసి వస్తుంది. ఎవరైతే ఇంగ్లీషు చదవకుండా ఎమ్.ఎ.డిగ్రీ వుచ్చుకుంటారో వాళ్ళకెక్కడా విలువవుండదు, వాళ్ళని చదువుకున్న మూర్ఖులనుకోవచ్చు.

హే ఎన్. కుమారీ: ఈ విషయముగురించే విశ్వహిందీ పరిషత్ అధ్యక్షులు డా. కె. సింహాల్ కూడ చర్చ జరిగింది. ఆతరు తిజ్జానునికి యీ విధముగా సమాధానమిచ్చేరు ఎలాగైతే సగుణతక్తి నిర్గుణ భక్తిలో ఎటువ.డి తేడా లేదో అలాగే ఇంగ్లీషు హిందీలో కూడ లేదు. ఏ భాషైనా చెబుతాడు. అన్ని భాషలూ సరస్వతీదేవి రూపాలు. అందువల్ల వీటిల్లో భేదం చూపటం వ్యర్థం. హే పియా: డా! కె సింహ ఇంగ్లీషులోనే వస్తూళు వ్రాస్తారు.

అతని శిష్యులందఱు వాడిని హిందీలో అనువదీస్తారు.

హే ఎస్. కుమారి ! సామాన్యప్రజలు సగుణభక్తిని అనుసరిస్తే, ప్రజలు నిర్గుణాన్ని అనుసరిస్తారు. చదువుకున్నవాళ్ళు సంపన్నులకి ఇంగ్లీషునైనా వాడుకభాష, హేప్రియా, గాంధీగారి నాటి సత్య యుగం గురించి నాశేషి చెప్పడు. మనమిప్పుడు 21వ శతాబ్దంలో కొచ్చేము. ఈ శతాబ్దంలో హిందీలో మాట్లాడడం 'అవుటడేటెడ్' అని పిలుస్తారు. ఒకవేళ గ్రామీణులతో మాట్లాడవలసివస్తే హిందీలో మాట్లాడి పది జరుపుకోవచ్చు. గాని చదువుకున్న వాళ్ళవద్ద ఇంగ్లీషు మన గౌరవాన్ని పెంచుతుంది.

ఎస్. శంకర్ వివరించ సాగేడు. 'మనపూర్వ జన్మ పాపాల వల్ల మనం భారతదేశంలో హిందీ మాట్లాడే అవకాశం వున్నది. నీవు యీ జన్మలో కూడ హిందీలోనే మునిగి తలెత్తుకుంటే ఎన్ని జన్మలైనా ముక్తి దొరకదు. ఇప్పుడైనా నీ పిల్లాడి భవిష్యత్తునీ భవిష్యత్తులను దిద్దుకోవాలనుకుంటే హిందీని గొప్పగా భావించే యీ భావాన్ని నీ మనస్సులోంచి తుడిచిపారవేయి. దీనికి రిలోడకాలిచ్చేసెయ్యి. నావ తెలుసు దార్లింగ్ ! దీనివల్ల నీకు కష్టం కలగవచ్చు. ఎందుకంటే నీవు హిందీలో ఎమ్.ఏ. చేశావు. కాని, మరొక మంచి మార్గం కూడ లేదు. మంచిజరగాలంటే యీ హిందీవల్ల వుండే మనుకారాన్ని వదులుకోవాలి. సరే, ఇందులో నువ్వెంతమాత్రం సందేహించవద్దు మరి బచ్చన్ గారిలా మనవడిని స్వీకరించుకో అక్కడే ఇంగ్లీషు మీడియం స్కూలులో చదివిస్తూవు. మనకి కూడ అన్ని కలిపిస్తే విదేశాలకు వెళదాము. కాని, అందుకు మొదటి నుండే సిద్ధంగా వుండాలిగా.

హే. ఎస్. కుమారి! ఇంగ్లీషు ప్రభావం సంస్కృత మంత్రాలలో కూడ కనిపిస్తుంది. నిజంగా చెప్పాలంటే పదాలనే 'అక్షరబ్రహ్మ' అనుకోవాలి. దీనిలో చాల శక్తివుంది. ఎవరినైనా ఎంతైనా బాధ పెట్టవచ్చు, అపమానం చెయ్యవచ్చును, కాని, అఖరున రెండు అక్షరాల మంత్రం 'సారి' అంటే తాళి. అమనిషి వడగ విప్పిన కోపం కాంతిస్తుంది. అలాగే ఎవరినైనా 'ఎక్స్ క్యూజ్ మీ' అనే మంత్రం చదివేస్తే ఎవ్వరు నిన్ను రవ్వలైనా మాట అనరు. నీ కోసం ఎవరైనా తన ప్రాణానిచ్చి నప్పుడు అమనిషి ఋణం 'దేంక్య' అని వెంటనే తీర్చెయ్యవచ్చు. హే ఎస్. కుమారి! ఇటు వంటివి ఎన్నో బ్రహ్మాండమైన మంత్రాలున్నాయి. ఒప్పుడు తక్కి ప్రభావం వల్ల 'రామ' మంత్రం అతి సులభంగా, సహజంగా అందరికీ అందుబాటులో వుండేది. ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం లేని వాళ్ళు కూడ సునాయనంగా ఆ మంత్రాన్ని అందుకూనేవారు. అలాగే హే ఎస్. కుమారి! ఇంగ్లీషు భాషలో ప్రవేశం లేనివాళ్ళు కూడ ఈ ఆమోమ మైన మంత్రాలను కళశస్త్రం చేసుకుంటారు. సమయం వచ్చినప్పుడు వాటి సుపయోగించుకుని సార్థకు లౌతారు. ఏ భాషలో యిటు వంటి మూడు నాలుగు బ్రాహ్మండమైన పదాలున్నాయో ఆ భాష ఎంత గొప్పదై యుంటుందో నీవు అర్థం చేసుకోగలవు. హే ప్రియా! నీవు ఇంగ్లీషు భాష ప్రవాహంగా మాట్లాడగలిగితే, మరో భాష రానట్లు గానడించవచ్చు (ఎవ్వరేమనుకోరు) తేజలం సౌంజు వల్లనే కన్నులెత్తు చేసి, వాళ్ళని చొప్పున గంపు. ఇంగ్లీషు న్యూస్ పేపర్స్ హిందీ వాటి కంటే ఎక్కువ ధరలో అమ్ముడు పోతాయి. మున్నడిగే వాళ్ళు కూడ ఇంగ్లీషులో అడిగితే బోలెడంత డబ్బు సంపాదించవచ్చు, హిందీలో అడుక్కునే

వాళ్ళ కైదు పది పైసలు దొరికితే ఇంగ్లీషులో
అడిగే వాళ్ళకి, పది-పదిపేసు చూపాయలు
వేయడం నేను స్వయంగా చూసేను.

హేప్రి యో! అఖరున ఇంగ్లీష్ భాష అది
గొప్ప కనాన్ని నీకు క్లుప్తంగా
చెబుతున్నాను జాగ్రత్తగా విను—హే ఎస్.
కుమారీ! ఇంగ్లీషు మంగళ ప్రదమైనది. అన్ని
అమంగళాలనీ హరిస్తుంది. ఎవరికైతే ఇంగ్లీషుపై
అధికారం వుందో వాళ్ళ కన్నీయన్నట్టు భావించి
దాని వాళ్ళు ఏదైనా సాధించగలరు. హే ఎస్
కుమారీ! ఇంగ్లీషు కామధేవులా అన్ని రకాల
సుఖాలని యిస్తుంది. ఎవరైతే మంద మతులో

మూర్ఖులో వాళ్ళె యిటువంటి కామధేవుని ఆశ్ర
యించరు గాయత్రి మంత్రం ఎలాగైతే
భూక ప్రేరణను అను దగ్గరకు రానివ్వడో
అలాగే ఇంగ్లీషుపై ఎస్ కుమారీ! చప్పట్లతో
ఎలాగైతే పిచ్చుకలని ఎగరగొట్ట వచ్చునో, లక్ష్మి
నాహ్వనించ వచ్చో అలాగే ఇంగ్లీషువల్ల ఆసత్యత
అనే పిచ్చుకనె ఎగరగొట్ట వచ్చు ఐశ్వర్యమనే
లక్ష్మి నాహ్వనించవచ్చు.'

ఇటువంటి పరమ గోపనీయమైన రహస్యాన్ని
విని ఎస్. కుమారీ; ఎంతో సంతో
షంతో అన్నది. హే స్వామి నానందేహము తొలగి
పోయింది. పదండి మనము క్లబ్ కి వెళ్ళాద్దాము,
దెమొంది.

అస్సక్
ప్రశ్న

శ్రీ మద్భాగవతము

ఇది సరళాంధ్రంలో అనువదించబడిన పతన రచన. ఇందులో పంచమస్కంధము నుండి నవమస్కంధము వరకు ఐదు స్కంధాలు ఉన్నాయి. తొలుత కథా ముఖమనే శీర్షికతో ప్రథమస్కంధము నుండి నవమస్కంధము వరక భాగవత కథ సంగ్రహంగా వివరించబడినది. ఇది ఎంతో ప్రయోజనకరమైన అంశమని చెప్పడంలో అతిశయోక్తిలేదు. ప్రతిస్కంధాన్ని గూర్చి చెప్పేటప్పుడు అందులోని అంశాలెకాక మధ్య మూలశ్లోకాలు, అక్కడక్కడ పోతవ పద్యాలు ఉదహరించడం జరిగింది.

పంచమస్కంధంలో సంసారానశ్రుతికు భగవత్ప్రాప్తి, ప్రియవ్రతుని సంతానం ఋష భాతారం, భరతచరిత్ర, భరత వంశాన్ని సుక్రమ, భారత వర్ష విశేషాలు మొదలైనవిషయాలు ఉన్నాయి.

షష్ఠస్కంధంలో అజామికో పాత్యాన, మన్యం భర సృష్టి, వృత్తాసురవృత్తాంతం చిత్రకే

తూపాత్యానం ఇత్యాది విషయాలు పేర్కొనబడినాయి.

సప్తమ స్కంధంలో ప్రహ్లాద చరిత్ర, త్రిపురాసురచరిత్ర, అశ్రమ దర్శాలు, హింసా తృప్త్యం—అధర్య విచారం మొదలైన అంశాలు వివరించబడినాయి.

అష్టమస్కంధంలో శునువున వృత్తాంతం, కూర్మావతార చరిత్ర, క్షీరసాగర మథనం, గజేంద్రమోక్షం, భామన చరిత్ర మున్నగు విషయాలు ఉన్నాయి.

రచయిత — ఏల్లూరి మురళిధరరావు

వెం—రూ. 60-00

ప్రతులకు—శ్రీరామకృష్ణమఠము

మైసూరు ; మద్రాసు—600 004.

శవమ స్కంధంలో పుహరవ వృత్తాంతం, నాభాగు చరిత్ర, అంబరీష చరిత్ర, పరశురామావతారం, శ్రీరామ చరిత్ర మొదలైన అంశాలున్నాయి.

దీవరలో దశమ స్కంధంలోని కొన్ని ముఖ్యాంశాలు తెలుపబడినాయి.

అనునాద భావ సరళమై సామాన్యులకు కూడా అర్థమయ్యే విధంగా ఉండినది. వేదాంతాది విషయాలు కూడా స్పష్టంగా తెలిసేటట్లు తెలుపబడినాయి. ఇందుకు ఒక ఉదాహరణ:—

భాషా ఉత్పత్తియీలు దేవికి: ఇవి దేహం గాని తద్దేహంతగ్గతునికి కలుగవు, కారణ మేమేటావా అతడు నిత్యుడు కాబట్టి అతనికి దావు పుట్టుకలు కలుగవు, అతడు పూర్ణ సన్యాస

ఁనువు. కాబట్టి ఁతనికి జాతి విభాగంగాని, వ్యక్తి విభాగంగాని కలుగదు.'

ముద్రణచక్కగా ఉన్నది. ముద్రణ స్కాలిక్యాలు లేకపోవడం ప్రశంసనీయం.

ఈలాంటి ఉత్తమ గ్రంథాన్ని ప్రచురించిన రామకృష్ణ మఠం చాడ మిక్కిలి అభినందనీయులు.

వేముగంటి

ఈశ్వర శతకము

ఈ శతక రచయిత వేంకటరాజంగారు అనవద్య హృద్య పద్య రచయితగా, అష్టావధానిగా పేరు గడించి 'కవి శిరోమణి' 'అవధానకేసరి' విరుదులందినవారు

పద్య రచనలో అందెవారిది అందె వేసిన చేయి. ఇది వరకే కొన్ని పద్య కృతులు సంతరించి ప్రసిద్ధిగాంచారు. పద్య రచనలే కాక గద్య, గేయ రచనలు చేశారు ప్రస్తుత కృతి 'ఈశ్వరా' అనే ముఖటంతో వాయబడిన శతకం. తీనితోబాటి జ్ఞానవైరాగాఽనూ, సమకాలీన సమాజంలోని అవకతవకలనూ అనాధారాలనూ వివరిస్తూ భగవంతునికి ప్రార్థనా పూర్వకంగా నివేదిస్తున్నారు. కవి అన్ని మతాల సంప్రదాయాలకు అంగీకారయోగ్యుడైన వాడు యాపాతీతుడైన పరమేశ్వరుని గూర్చి చెప్పబడిన శతకమిది. పనురాయ కవి రచిత 'భక్త చింతామణి' శతకం లాంటిది ఇది.

వేంకటరాజంగారు పద్య రచనలో చేయి తిరిగిన వారు కనుక శతకంలోని పద్యాలన్నీ హృద్యంగా ఉండి భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య విషయాలు చక్కగా ప్రకటిస్తున్నాయి. మచ్చుకు ఒకటి రెండు పద్యాలు ఉదహరించబడుతున్నాయి.

కవి ఈశ్వరుని తన యోగ క్షేమాలను వహించి, రక్షించుచు ఈ విధంగా ప్రార్థిస్తున్నారు.

'యోగ జ్ఞానవ్రతాది కర్మతతి తే
నోర్వంగ లేసేంతయున్
రాగ ద్వేషములంది వీడవు మదిన్
గ్రందయ్యే సంతాపముల్
బాగోగుల్ సరిగా నెఱుంగను భవ
త్పాదజముల్ నమ్మిరిన్
యోగ క్షేమమున్ వహించి దయతో
నోచుంగదే ఈశ్వరా'
నేటి దంభరక్షిని ఈలా ప్రకటిస్తున్నారు.

రచన-డా. అందె వేంకటరాజుము.

వెల ఈ. 10-00

ప్రతులకు-డా. అందె వేంకటరాజుము

మహేశ్వరి గ్రంథ మండలి

2-3-18 మార్కండేయమందిరం నగర్
కోరుట్ల-503 326, జూ కరీంనగర్

'మైకుల్ వచ్చెను భక్తియిన్ భజనలన్
బాజారు పాలయ్యే పూ
జాకార్యము నలుప్రదిర్చనముగా
సాగెన్ తృదారాధనో
శ్లోకం బెంతయు యాంత్రికంబగుచు
వర్తిల్లెన్ భవన్మందిరా
నీ కంబుల్ ముఖ నాళ్ళదీనములు
బందెన్ మ్రందెదో ఈశ్వరా॥

ఈ విధంగా చూపుతూ పోతే ఎన్ని పద్యా లైనా ఉదహరించవచ్చు. శతకాన్ని పఠించి అందు లోని అంగాంశు అక్కలింపు చేసుకొని అనందించాలని కోరుతూ, ఇంతటి మేలైన రచన చేసిన వేంకట రాజంగారిని అభినందిస్తున్నాను.

వేముగంటి

నువ్వు-నేను జాబిల్లి

ఇది చిన్న నవలికి రచయిత తొలిప్రయత్నం. ఇందులోని కథ ప్రధానంగా నాలుగు పాత్రల మధ్య నడుస్తుంది. రచయిత ఒక ఉదేశ్యంతోను, ఐతన్యంతోను రచన చేయడం ప్రారంభించి వప్పటికిని ఆయన తను చెప్పదలచుకున్న అంశాన్ని సరిగా వ్యక్తీకరించలేక పోయాడేమో ననిపిస్తుంది. తను చెప్పదలచుకున్న ఆదర్శం చివరకు వచ్చే సరికి అంతుచిక్కకుండా పోతుంది.

(నువ్వు-నేను జాబిల్లి-నవలిక్-CH వేణు-వర్మింగ్ ఎడిటర్, జలపాతం వారపత్రిక. నిశామరాజు)

ఏమీ మసాలాలు లేవు. కవనా శైలిలో ఉండనట్టి ఉండదనుటకు 39వ పుటలోని అలైను నుండి గమనించ వచ్చును. ఐక్యత పాత్రపై రాయడం అనే విషయాన్ని ప్రధానంగా చెప్పినప్పటికిని దాని అవసరం నవలలో ఎక్కడా కనపడదు.

రచయితకు కథా సంవిధానంపై పట్టుకున్నది కాబట్టి పట్టుదలతో సాదిస్తే ఆయన ముందు ముందు మంచి రచయిత కావడానికి అవకాశం ఉన్నది. శ్రీ వేణుగారు వచన రచనలోని మెరుకువలు గ్రహించారు కాబట్టి ఆయనలోని కథకుడు మేల్కొంటాడని ఆశించవచ్చును.

టి. రంగస్వామి

విద్యారణ్యపురి

వరంగల్లు

46 : ప్రవంతి ; జూన్ 98

కరుణాతరంగిణి

ఈ కరుణాతరంగిణి శ్రీ పెన్నెత్తరాజుం రాజు గారు వచనంలో అందించిన బుద్ధ చరిత్ర. ఇది 1962లో రచించినది. ఇన్ని నాళ్ళకు ముద్ర జ్ఞకు నోచుకొని పాఠకలోకానికి అందించబడినది. రచయిత దానిని ములత శైలిలో అందించడానికి ప్రయత్నం గావించినారు. బుద్ధుని చరిత్రను ఒక దర్శనకావ్యంగా దానిని మలిచారు. రచయిత ఈ పుస్తకం చదివినపుడు రచయిత తెరవెనుక

(కరుణా తరంగిణి-శ్రీ పెన్నెత్తరాజుం రాజు

ప్రతులకు-శ్రీ వాసుదేవాశ్రమం, చోడవరం,

పశ్చిమ గోదావరిజిల్లా 534111

వెం రూ 10-00 పుటలు 68)

ఉండి వ్యాఖ్యానం చేస్తుంటే చిత్రం కనిపిస్తున్నట్లుగా భావన కలుగుతుంది. అక్కడక్కడ ఉరుకులు వరుగులుగా సాగుతుంది. ఉరుకులు వరుగులుగా సాగడం వలన అక్కడక్కడ రచయిత లాంగ్ ఇంప్ చేసినట్లుగా కనిపిస్తుంది. అక్కడక్కడ రచయిత విషయాన్ని కేవలం స్వల్పా మాత్రంగా చెప్పారు. బుద్ధ దేవుని గురించి తెలుసుకోవడానికి ఈ పుస్తకం ఉపయోగపడుతుంది.

టి. శ్రీరంగస్వామి

విద్యారణ్యపురి

వరంగల్లు

ఎం. హాపి ని

మనసపల్లె హిందీ ప్రేమిమండలి
స్వర్ణజయంతి ఉత్సవ మహాసభలు

మదనపల్లె హిందీ ప్రేమిమండలి స్వర్ణోత్సవ హిందీ మహాసభ బినెంటు థియేటర్ కాలేజీ, బినెంటు హాలులో ది. 7-6-1995 శనివారం ఉదయం 10 గంటలకు మహావైభవంగా జరిగెను. ఈ సభలకు ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రైవేట్ న్యాయమూర్తి గౌరవనీయులు ఎ. గోపాలరావు గారు, రాజుపేట లోకసభ సభ్యులు ఎ. సాయిప్రతాప్ గారు, దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచార సభ కార్యకర్త సభ్యులు శ్రీ వేమూరి అంజనేయశర్మ గారు శ్రీ అన్నదావం రామస్వామి గారు విచ్చేసిరి.

ఆహ్వానసంఘంవారు వీరికి పూర్ణకుంభంతో వేదమంత్రాలతో స్వాగతము పలికిరి.

ఆహ్వాన సంఘ అధ్యక్షులు ధర్మప్రకాష్ శ్రీ బింగి శ్రీరామయ్య శ్రీశిగాడు ముఖ్య అతిథులను వేదికపై ఆహ్వానించిరి.

శ్రీ కె సుధాకర్ గారు స్వర్ణజయంతి కన్వీనర్ డా. ఎం. కృష్ణశీరావుగారు, శ్రీశ్రీ వెంకటాచారిగారు, శ్రీ పి. కబిర్య్యగారు, శ్రీ సి. శ్రీరాములు రెడ్డిగారు వేదికనంకరించిన పెద్దలను పూరితముగా సత్కరించిరి.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రైవేట్ న్యాయమూర్తి ఎ. గోపాలరావుగారు జ్యోతిని వెలిగించి అనిబినెంటు విగ్రహమును పూజించుటో ఉంకరించిరి

కుమారి వి. ఎం. గాయత్రిగారి ప్రార్థనతో సభ ప్రారంభమయ్యెను. ఆహ్వాన సంఘ కన్వీనర్, డా. ఎం. కృష్ణశీరావుగారు మదనపల్లె హిందీ ప్రేమిమండలి 50 సంవత్సరముల సరితను గురించి క్లుప్తముగా వివరించిరి 1945 సంవత్సరములో కీర్తి శేషులు శ్రీ బి. కన్నయ్య దంపతులు హిందీ ప్రేమి మండలిని స్థాపించిరి. హిందీ ప్రచారము జేసిరి. తదుపరి వేమూరి సుబ్బారావు గారు హిందీ ప్రచార కార్యభారమును వహించి ఈ స్వర్ణజయంతి కార్యక్రమము వరకు శిక్షణా విభాగమును, ప్రచార విభాగమును నిర్వహించుచున్నారు. ఈ ప్రేమిమండలికి కీర్తి శేషులు ఎం. వి. పావన్న గుర్రగూరు అధ్యక్షులుగా ఉండిరి. కీర్తిశేషులు శ్రీ శ్రీ బి. ఎన్. నాగిరెడ్డిగారు కీర్తిశేషులు శ్రీ అల్లాది నరసింహారావు హిందీసేవ చురువరానిది.

ఆహ్వాన సంఘ అధ్యక్షులు ధర్మప్రకాష్ శ్రీ బింగి శ్రీరామయ్య శ్రీశిగాడు హిందీ ప్రేమి మండలి అధ్యక్షులు శ్రీ కె. సుధాకర్ గారు ముఖ్య అతిథులను దుశ్శాసనంతోను, మెమె. బోలతోను సత్కరించిరి.

అధ్యక్షత వహించిన ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాజెక్టు వ్యయ మూర్తి గౌరవనీయులు ఎ. చోపాలరావు గారు తమ ఉపన్యాసములో విభిన్న భాషా సంస్కృతులు గల ఈ దేశంలో హిందీ అనసంధాన భాషగా ప్రజలమధ్య బిడ్డతకు దోహదపడుతుందని వివరించిరి. హిందీ కేవలం జాతీయభాషయే కాదు అది మన దేశంలోని వివిధ రాష్ట్రాలకు మధ్య భారదీగా పనిచేస్తుందని నుడివారి, దేశంలో అంగభాష ప్రజలమధ్య అవగాహన కుదుర్చుతున్నప్పటికి అది కొద్దిమందికి మాత్రమే పరిమితమైందని అన్నారు. గామీజీ ప్రాంతానుండి వట్టణాసుల వరకు ప్రతిఒక్కరు తమ భాషమీద ఇంకొకరికి అర్థం అయ్యేలా వ్యక్తం చేసేందుకు హిందీ భాష చక్కగా దోహద కారిగా ఉన్నదని. హిందీ ప్రేమిమండలి ఈ విధంగా స్వర్ణోత్సవ మహాసభ జరుపుకొనుట చాలా ముదాపహునియ్య దీనివలన ప్రజలలో హిందీ భాషపైన అతిమానం కలుగునని నుడివారి.

దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచారసభ కార్యవర్గ సభ్యులు శ్రీ వేమూరి అంజనేయశర్మగారు ప్రసంగిస్తూ 1918వ సంవత్సరములో దక్షిణభారత హిందీ ప్రచార సభను మద్రాసులో పూజ్య సుహృత్తా గాంధీగారు స్థాపించినారని దాని ఉపశాఖయే మదనపల్లె హిందీ ప్రేమిమండలి అని ఆ సభ దక్షిణాది రాష్ట్రాల్లో హిందీ భాషాభివృద్ధికి విశేషంగా కృషి చేస్తున్నదని నుడివారి. ఇవ్వుడు ఈ సభ యునివర్సిటీ స్థాయికి ఎదిగి ఎం.ఎ., పిహెచ్.డి. డిగ్రీలను ప్రధానం చేయగలుగుచున్న దని చెప్పిరి. ప్రస్తుతం ఔంహ్యూటర్లో కూడా హిందీభాష ప్రవేశ పెట్టడం జరిగిందని కూడా నుడివారి. మదనపల్లె హిందీ ప్రేమిమండలివారు ఈ ఉత్సవం జరుపుతున్నందుకు తమ హర్షాన్ని వెలిబుచ్చుతూ భాషావ్యాప్తికి విద్యార్థులు అధ్యాపకులు

చేయవలసిన కృషిని, వారి బాధ్యతలను గుర్తుచేసిరి. హిందీభాష జాతీని కలిపేపేగానే బిళ్ళతకు భంగం చేసేది కాదని కూడా వారు చెప్పిరి. జాతీయభాష హిందీని పిల్లలకు నేర్పించడం తల్లిదండ్రుల కర్తవ్యమని తద్వారా భాషపొరులైన విద్యార్థులలో విశాల భావములు పెరిగి భారతదేశ స్వమైక్యతకు దోహదపడుతుందని ప్రసంగించిరి. విశ్వకవి రవీంద్రనాథ్ ఠాగూర్గారు జాతీయగీతం 'జనగణమన' వ్రాసిన ఈ ప్రదేశంలో ఈ సర్వోత్సవం జరుపుకొనుట చాలా అనందదాయక మనిరి.

దక్షిణ భారత హిందీ ప్రచార సభ కార్యవర్గ సభ్యులు శ్రీ ఆస్మదానం రామస్వామిగారు ప్రసంగిస్తూ, 1918వ సంవత్సరములో 5మంది విద్యార్థులతో ప్రారంభమైన హిందీ ప్రచార సభ ఈ రోజు 6 లక్షల మంది విద్యార్థులకు ప్రతి సంవత్సరం శిక్షణ ఇస్తుందని నుడివారి. హిందీ ప్రచార సభ చేపట్టిన ప్రగతి కార్యక్రమం గూర్చి వివరించిరి, దక్షిణాది భాషల సాహిత్యాన్ని కవితలను హిందీలోనికి తర్జుమా చేసి ఉత్తర భారతదేశంలోని వారికి మన సంస్కృతి లోని ప్రావీణ్యతను తెలియజేయు కృషి కొనసాగు తున్నదని నుడివారి. హిందీభాషను గూడా అంగ భాష మాదిరిగా క్రిష్ణగిరితో జనశివనంలో ప్రవేశించుటకు అనుకూలంగా ఆరునిక శిక్షకులలో భోదించవలెనని నుడివారి. హిందీ భాష నేర్చుకొనుట వలన విద్యార్థులలో దేశ ప్రేమ సౌజన్యం, సౌజన్యం, పెరుగుతుందని నుడివారి. హిందీ ప్రేమిమండలి స్వర్ణజయంతిని జరుపుకొనుట తనకు చాలా సంతోషము కలిగించిందని చెప్పిరి. మదనపల్లె హిందీ ప్రేమి మండలి ప్రత్యేకత ఏమ నగా యీ ప్రేమి మండలి అధ్యక్షులుగా వుండిన కీర్తిశేషులు ఎం.వి. పాపన్నగుర్రగారు దక్షిణ

తారల హిందీ ప్రచార సభ ఆంధ్రప్రదేశ్ 15 సంవత్సరములు అర్ధశతాబ్దాలుగా వుండిరి. శ్రీ వేమూరి సుబ్బారావుగారు 5 సంవత్సరములు అధ్యక్షులుగా వుండిరి. ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఈవిధంగా స్వర్ణజయంతి జరుపుకొను ఘనమైన చర్యలన్నిటి హిందీ ప్రేమిమండలికి కలిగించిన చెప్పిరి.

రాజంపేట లోని సభ సభ్యులు శ్రీ ఎ. సాయి ప్రకాష్ గారు ప్రసంగిస్తూ సమైక్యత కోసరం జరిగిన ఉద్యమాల్లో భాషా ఉద్యమానికి విశిష్ట స్థానం ఉందన్నారు. వివిధ భాషా ప్రాతిపదిక రాష్ట్రాలుగల మన దేశంలో ప్రాంతీయ ఆసక్తల తనను బోగొట్టి జాతీయ సమైక్యతను తీసుకొని రావడానికి హిందీ భాషను ప్రోత్సహించాల్సిన అవసరం ఎంతైనా ఉందన్నారు. వా నియోజక వర్గంలో ఉన్న మిదనవల్ల హిందీ ప్రేమిమండలి స్వర్ణోత్సవం జరిపి హిందీ భాషా ప్రచారానికి దోహదపడుట తనకు గర్వకారణం అని చెప్పిరి. తనవ్యక్తులలో ఈ హిందీ ప్రేమిమండలికి ఏ సహాయం కావాలన్నా చేస్తానని వాగ్దానం చేసిరి.

ఆహ్వాన సంఘ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ అర్. పార్థసారథిగారు హిందీ ప్రేమి మండలి కార్యకలాపాలను గురించి వివరించిరి. ఈ సందర్భంగా ఈ ప్రేమిమండలి ఈ ఉత్సవాలు జరుపుటలో కృషి చేసిన ప్రేమి మండలి అధ్యక్షులు శ్రీ కె. సుధాకర్ గారిని, వేమూరి సుబ్బారావుగారిని పూలమాలతో సత్కరించిరి.

పట్టణ ప్రముఖులు, ఆహ్వానసంఘ అధ్యక్షులు శ్రీ బింగి శ్రీ రామయ్యగారు ఉపాధ్యక్షులు, శ్రీ జె రమేష్ గారు, డా. ఎం. కృష్ణారావుగారు, శ్రీ పి. ఓంయ్య (పిన్నపాల్ పి. పి) రెసిడెన్షియల్ స్కూలు కొడిగనహల్లిగారు శ్రీ రవీంద్రవర్మగారు శ్రీ పి. త్యాగమూర్తిగారు హిందీ ప్రేమి

మండలి కార్యకలాపాలను గూర్చి దేశానికి హిందీ అవసరంపని ప్రశంగించిరి.

హిందీ ప్రేమి మండలి స్వర్ణోత్సవార్లో భాగంగా హిందీ పరిక్షలో ఉత్తీర్ణులైన విద్యార్థులకు ప్రమాణ పురాణ శ్రీ అన్నదానం రామస్వామిగారు అందించేసిరి.

తదివరి హిందీ వందీతులను శ్రీ వేమూరి అంజనేయశర్మగారు దుర్గావలతో సత్కరించిరి.

పట్టణ ప్రముఖులు శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారిని, శ్రీ బింగి శ్రీ రామయ్య శ్రేష్ఠిని, శ్రీ జె రమేష్ గారిని, శ్రీ అర్. పార్థసారథిగారిని ఆహ్వాన సంఘ సభ్యులను దక్షిణ తారల హిందీ ప్రచారసభ ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యవర్గ సభ్యులు శ్రీ బి. పి. చంద్రగుప్త. శ్రీ ఎల్. బుచ్చినాయుడుగార్లు పట్టణ ప్రముఖులను జిల్లాలో నలమూలంనుంచి వచ్చిన హిందీ వందీతులను ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రాజెక్టు న్యాయమూర్తి గౌరవనీయులు ఎ. గోపాలరావుగారు దుర్గావలతో మెమోరీలతో సత్కరించిరి.

గౌరవనీయులు శ్రీ కె. అర్. రమేష్ గారు స్పీకర్ కల్పాటక రాష్ట్ర భాషసభ హిందీ ప్రేమి మండలి స్వర్ణోత్సవసభలో పాల్గొనిరి ఆహ్వాన సంఘ ఉపాధ్యక్షులు శ్రీ జె. రమేష్ గారు అధ్యక్షులు శ్రీ బింగి శ్రీ రామయ్య శ్రేష్ఠిగారు ఉపాధ్యక్షులు వలతో మెమోరీలతో వారిని సత్కరించిరి

శ్రీ వేమూరి సుబ్బారావుగారు ఎందన సందర్శన చేసిరి. వారియ గిత్ లో సమావేశ కార్యక్రమము పరిపూర్తిగాంచెను.

సభకు ఏర్పడిన సుమారు 300 మంది పుర ప్రముఖులు, శ్రీ అలెగ్జుడు, శ్రీ అల్లూరి సుబ్రహ్మణ్యంగారు, శ్రీ కె. గోపాలరెడ్డిగారు చుట్టూన్నములతో ఎందు నొసంగిరి.

మదనపల్లె హిందీ ప్రేమీమండలి స్వర్ణజయంతి ఉత్సవ మహాసభలు

స్వర్ణజయంతి మహాసభల్లో సందర్భంగా శ్రీ వేమూరి అంజనేయశర్మ గారిని సన్మానిస్తున్న
శ్రీ కె. సుధాకర్ గారిని ఈ చిత్రంలో చూడవచ్చు.

స్వర్ణజయంతి మహాసభల్లో ప్రసంగిస్తున్న శ్రీ అన్నదానం రామస్వామి గారు, ఆంధ్రప్రదేశ్
హైకోర్టు న్యాయమూర్తి గౌరవనీయులు శ్రీ ఎ. గోపాలరావు గారు, లోక్ సభ సభ్యులు
శ్రీ ఎ. సాయివరాహ్ గారు, తదితరులను ఈ చిత్రంలో చూడవచ్చును

